X m. 1935 m. kovo mėn. 3(111) Nr.

JAUNIMO DRAUGAS

VILNIAUS KRAŠTO JAUNUOMENĖS MĖNESINIS LAIKRAŠTIS

Redakcija ir Administracija: Vilnius, Dombrovskio gt. 5—1.

TIKĖJIMO REIKALAI—VIEŠI REIKALAI.

Veik visa Vilniaus krašto lietuvių jaunoji šviesuomėnė katalikiška ir tikinti. Nuomonių skirtumas pasireiškia tik gretinant tikybos reikalus su kitais viešaisiais lietuvių reikalais. Mat, kai kam rodos, kad tikėjimas ar bedievystė yra privatinis paskiro asmens dalykas ir jis neturįs būti viešai keliamas.

Jeigu paskiri asmenys būtų vienas nuo kito izoliuoti ir nesudarytų lietuvių visuomenės, o kartu ir lietuvių tautos neatskiriamų dalelių, tai šita nuomonė gal ir rastų nemaža pritarėjų. Tada tikrai galėtume būti abejingi dėl tokio ar kitokio paskirų asmenų nusiteikimo ir jų elgesio. Bet kadangi visuomenę ir tautą sudaro paskiri asmenys, kurių dvasia nulemia visuomenės ir tautos dvasią, o kartu ir jų likimą, tai būtų klaidinga tie dvasios reikalai laikyti grynai privatiniais reikalais ir vengti juos viešumoje gvildenti.

Manau, visi sutiksim, kad mūsų tautiečių dorovingumas yra būtina mūsų visokiariopos gerovės sąlyga ir jos pagrindas. Istorija pakankamai įrodė, kad tiktai aukštos dorovės tautos sukūrė gerbuvį ir pasiekė galybę, o kai tik jų dorovė nupuolė, tai visa nusmuko ir pagaliau pačios tautos žlugo.

Taip pat negalima būtų užginčyti, kad šių dienų mūsų dorovė remiasi veik išimtinai Kristaus mokslo dėsniais. Nėra gyvenime klausimo, kurio Kristus nebūtų geriausiai išsprendęs. Todėl Kristaus įsakymais lietuvis ir tvarko savo sąžinę ir savo kasdienį gyvenimą. Jeigu atsirastų jėga, kuri sugebėtų išbraukti iš lietuvio širdies Dievo ir Bažnyčios įstatymus, tai toje vietoje paliktų neužpildoma tuštuma, o gyvenime prasidėtų palaidumas ir dorovės smukimas.

Jeigu lietuvių tautos gerbuvio ir garbės kėlimą laikom

viešu reikalu ir kiekvieno tautiečio šventa pareiga, tai ir lietuvio dorovės ūgdymas yra viešas reikalas, nes pastarąjį tikslą atmetus ir pirmieji bus nepasiekiami. O jeigu mūsų tautos dorovingumą pripažinsim svarbiu veiksniu mūsų tautos atgimimo procese, tai ir Kristaus mokslo pažinimas, o kartu ir katalikų tikėjimo stiprinimas tampa ne paskirų asmenų vidaus dalyku, bet visų lietuvių viešu reikalu, nes dorovė paremiama Kristaus paskelbtu tikėjimu.

Padarytume daug žalos savo tautai, jeigu tikybos reikalus mėgintume iš viešojo gyvenimo išbraukti. Pakenktume ne tik todėl, kad, stumdami į užpečkį tikybinius klausimus, slopintume tautiečiuose tikėjimo bei dorovingumo jausmą, bet ir todėl, kad, nevertindami tinkamai tikėjimo reikalų, nutoltume nuo tautos kamieno, liaudies, kuri iki šiol tebėra giliai tikinti.

Visi juntame, kad tarp šviesuomenės ir sodžiaus brolių turėtų būti tamprūs ryšiai. Šių dienų sąlygose lietuvių šviesuomenė turėtų sudaryti su lietuviais kaimiečiais lyg vieną brolišką šeimą, kuri bendrais laimėjimais džiaugtųsi ir bendrais rūpesčiais sielotųsi. O juk tik tas šviesuolis bus kaimiečio draugas ir vadovas, kuris kartu su juo dirbs ir kartu melsis, kuris mokės jo jausmus pagerbti ir jo dvasios siekimams pritarti.

Katalikų bažnyčia kitose tautose suvaidino didelį tautinį ir kultūrinį vaidmenį. Kitur didžiausi tautininkai — katalikai. Pas mus bažnyčia taip pat galėtų prisidėti prie lietuvių tautinio atgimimo. Juk lietuviškos pamaldos bažnyčioje nė vien tikybinis bet ir tautinis reikalas. O kartais lietuviškoms pamaldoms bažnyčion įvesti ar joms suorganizuoti reikia daug pastangų ir jėgų. Ir čia lietuvis šviesuolis neatliktų savo pareigos, jeigu tuos reikalus nepripažintų viešaisiais reikalais ir jais nesusirūpintų.

Tikėjimo jausmas sudaro neatskiriamą lietuvio dvasios dalį. Jeigu daugelis kitų dvasinių reikalų, kartais ir mažesnės reikšmės, senai pripažinta viešais reikalais, tai sunku būtų ką nors įtikinti, kad tikybiniai reikalai yra tik paskirų asmenų privatiniais reikalais. O tačiau tokių nuomonių tenka pagirsti. Vilniaus krašte jos neturėtų būti skleidžiamos.

Dormyla.

TIKSLĄ PASIRENKANT.

Kiekvienas daiktas gamtoje turi savo tikslą ir paskyrimą. Žmogus taip pat nesudaro išimties. Žinome, kad visa gamta vystosi, kartu su ja ir visa žmonija. Civilizacijos istorija, tai žmogaus dvasios kilimas į viršų, tai nuolatinis, kartais ištisus amžius tveriantis, naujų kelių ieškojimas, tų kelių, kurie veda į dvasios ir kūno kilnumą.

Pasvarstykime gyvenimo tikslo pasirinkimą. Vyriausias tikslas yra savaime, panašiai, kaip teisė ir teisingumas, kurių negalime pasirinkti, juos tenka tik vykdyti, realizuoti. O tas tikslas visiems yra bendras ir vienodas — yra tai nuolatinė raida, evoliucija tobulėjimo linkme. Tikyba parodo mums galutinį tikslą — amžiną išganymą dieviškoj kara-

Lietuvės tarnaitės Vilniuje yra susibūrusios į dvi draugijas: Šv. Zitos ir Šv. Kazimiero d-jos Aušros Vartų skyrių, kurios tarp kito rengia gražias pramogas. Čia matom Šv. Kaz. d-jos Aušros Vartų skyriaus narių draugišką arbatėlę.

lystėj. Tas religijos nurodytas tikslas atitinka gamtos tikslą, kur išganymas yra galimas tik atsiekus dvasios kilnybę. Kiekvienas žemiškas tikslas yra tik priemonė, kuri mus artina arba tolina nuo galutinio tikslo.

Dvasią ir kūną patobulinti galime veikdami, išvystydami paslėptą energiją, nuolatos kovodami su materija.

Bet, norėdami rimtai dirbti, turime pasirinkti ir realų žemišką tikslą, kuris galima būtų įgyvendinti. Tokio gyvenimo tikslo užsibrėžimas yra naudingas ne tik atskiriems vienetams, bet ir visuomenei, tautai, kurioje jie gyvena. Žmogus pasirinkęs gyvenimo tikslą, nežiūrint kokios jo yra aspiracijos, daug laimi. Tokiu žmogum visuomet galime pasitikėti: jis žino ko nori, yra ištvermingas ir pastovus, vargai jo niekuomet nepalaužia.

Žmogus neturintis jokio tikslo, laimėjimą gali pasiekti tik atsitiktinai. Turėdamas netgi stiprią valią, jos neišnaudos, o darbą, pareigas laikys kaipo užmestą būtinumą, kuriuo kiekviena proga stengsis išvengti. Iš šių palyginimų matome, kad taip pavienių asmenų, taip tautų gyvenime tikslo pasirinkimas yra svarbiausias uždavinys.

Daugelis žmonių turi gyvenimo tikslą, bet jis yra taip menkas, kokios yra ir jų sielos. Jų tikslas – tai medžiaginė gerovė, kurios siekdami vartoja nesutinkančias su etikos dėsniais priemones. Prieš tikslo užsibrėžimą reikia visuomet kritiškai ir bešališkai save apibudinti, reikia pažinti savo ydas ir pašaukimą t. y. įgimtą palinkimą kokiam nors darbui ar užsiėmimui, tą pamėgimą ir susiinteresavimą, kuris yra kitiems visai abejingas. Kiekvienas žmogus gimsta su tam tikrais gabumais, palinkimais, o kartais ir su talentu, tačiau aplinkuma dažnai tas įgimtas dovanas numarina.

Renkant savo gyvenimo tikslą, nereikia skubėti, o ištisais mėnesiais galvoti. Pasirinkus tikslą reikia pažinti savo teigiamas ir neigiamas savybes. Savo ydas reikia pažinti kuo greičiausiai, nes tai bus akmenys kelyje į užsibrėžtą tikslą. Pažinti ydas galima pačiam, padedant kitiems žmonėms, ir todėl reikia būti dėkingam, jei kas atvirai tavo ydas pabrėžia.

Kiekvienas tikslas gali būti įvykdintas tik mūsų pačių. Mūmyse glūdi triumfo, pergalės, o taip pat ir pralaimėjimo galimybė, šioje srityje pergalės tik žmogaus dvasios galybė.

Užsibrėžiant tikslą, reikia būti kuo drąsiausiam, nes — kiekvienas kareivis gali būti generolu, o žodis „negalima“ randasi tik kvailių žodyne — pasakė Napoleonas. Neturi taip pat pamiršti, kad tavo tikslas negali priešintis moralybei, visuomenės ar tautos gerovei. Geriausius rezultatus atsieksime tik tuomet, kai mes tą darbą mielu noru dirbsime, kai darbas nebus mums sunki našta, o malonumas.

Užbrėžtą tikslą atsiekę, nenutraukime darbo, o ieškokime naujų galimybių, naujų tikslų. Žmogus juk ilgėdamasis žiūri į žvaigždes, kurios yra taip toli, o tačiau į save traukia.

Žmogaus tikslai turi būti ne tiek medžiaginiai, kiek dvasiniai. Tik dvasinis tikslas galės būti tavo gyvenimo kilni idėja, kuri gražiai švies tavo gyvenimo vieškelyje. Kas tai yra idėja? Yra tai mintis kūrybinė ir kilni, kuri nurodo žmonėms naujus kelius ir akyračius, kaip pav.: krikčšionybės idėja, artimo meilė, tėvynės meilė ir pan.

Idejos, kaip tautų ir valstybių, taip visuomenių gyvenime, yra tai stumiamoji jėga, kuri įkvepia joms gyvenimo turinį, kurio jau nieks negalės išveržti.

Idealistas, t. y. žmogus kupinas idėjų, yra labai vertingas, jis yra nepalaužiamas gyvenimo kovoje. Kiekvienas mūsų tuomet tik vertas žmogaus vardo, jei tarnauja idėjai.

Dabartiniais laikais gyvename ne tik moralio pakrikimo laikotarpį, bet taip pat jaučiame stoką idealizmo, o gal net ir jo reikalingumo supratimo.

Materializmas, egoizmas, kurių obalsis yra — naudokimės gyvenimu, nes gyvename tik kartą — yra dabartinės epokos obalsiai. Kas moka giliau ir toliau žiūrėti, tas supras, kad tokios pažiūros ardo ir demoralizuoja visuomenės gyvenimą. Visuomenės instinktas turi pasipiktinti tokiu asmeniu, kuris, siekdamas savo laimės, kenkia visuomenei.

Žmonija šiandien trokšta idėjų, kurios gyvenimą ir pasaulį paleistų iš siaurų sumaterijalizėjusios ir sustingusios tikrenybės retežių. Idėjų stoka tenka aiškinti, kodėl komunizmas mūsų krašte randa pritarėjų. Komunizmas, nors ir priešinasi gamtos ir moralybės teisėms, tačiau tuo tarpu jį palaiko ugninga visuomeninio teisingumo idėja, kuri demagoginiu būdu yra platinama. Tokios idėjos, kaip visų žmonių lygybė ir darbo prievolė, patraukė mases. Todėl neturime slėptis, kad ne vienas jautresnis jaunuolis be jokio kriticizmo įtikėjo į bolševikų idėjos teisingumą, nes neturėjo prieš tai jokios kilnesnės idėjos, kuri sutiktų su moralybės ir gamtos dėsniais. Komunizmas nori pašalinti iš dangaus Dievą, o jo vieton pastatyti žmogų. Tikėjimas į žmogų ir jo visagalybę komunistams jau patiems pradeda keršyti.

Tikriems dvasios galiūnams dvasiniu tikslu gali būti tik tarnavimas savo tautai, savo tėvynei. Tuomet tik toji idėja bus realizuojama, vykdoma, kai nebus ir vienos dienos, kurioj tu nepatarnautum savo tautos gerovei, nors tai būtų ir mažiausias darbas, bet suprastas, kad jis yra ne vien tau pačiam, bet ir tautai. Tauta reikalauja, kad jos jaunimas būtų dvasios galiūnai, tuomet nebaisios bus didžiausios armijos, nebaisūs bus įvairiausi persekiojimai, nes dvasia visuomet nugalės materiją.

Alfas.

M—TA.

BROLIAMS LIETUVIAMS.

Gerai būtų, broliai, visiems jau pakilti
Ir šviesą užžiebti savojoj pastogėj,
Širdysna įdiegti skaisčiąją viltį, —
Išnykt ir laikai tada blogi.

Ūkuose tunojęs kraštas mūs brangus
Ir miestas suvargęs garsaus Gedimino
Išvyst pagaliau ir žydrąjį dangų
Ir saulę, ką laimėn lietuvį vadina.

Tik savo jėgomis rytojų sukursim
Ir kietąjį vargą išvysim tik patys,
Kai brolius savuosius šviesoje subursimi,
Kai brolis-lietuvis jau bus susipratęs.

A. a. Kun. Prof. Jonas Skruodys.

Šiemet 9-to kovo aplėkė žaibo greitumu visą mūsų kraštą liūdna žinia, kad mūsų rašytojas, visuomenės veikėjas, mūsų kalbos žinovas, kunigas profesorius Jonas Skruodys apleido šį pasaulį. Ši žinia sujaudino kiekvieno lietuvio širdį. Nesenai liūdėjom ant kun. prof. P. Kraujalio, kun. Maliukevičiaus kapo, o dabar, štai, supylėm naują kun. Skruodžiui. Dar tik prieš porą metų visi su džiaugsmu šventėm gražų kun. J. Skruodžio 50-ties metų amžiaus jubiliejų, linkėjom jam ilgos ir vaisingos darbuotės mūsų kraštui, bet likimas kitaip lėmė 1-mo kovo daroma kun. Skruodžiui Vilniaus Universiteto klinikoj inkstų operacija, kurios jis neišlaiko ir miršta.

Susipažinkim su a. a. kunigo prof. J. Skruodžio gyvenimu.

Kun. Skruodys gimė 1882 metais Brizgiuose, netoli Rokiškio miestelio, dabar esančio Nepriklausomoj Lietuvoj. Mokslus ėjo Oniškio pradžios mokykloj, Petrapilio VI gimnazijoj, Vilniaus kunigų seminarijoj, o vėliau įstojo į dvasinę katalikų akademiją, aukščiausią mokslo įstaigą Rusijoj, skirtą katalikų kunigams. Su nepaprastu pasiryžimu dirba ir ją baigia.

Įšventintas 1907 m. kunigu paskiriamas vikaru ir liaudies mokyklų kapelionu Sviriuose, o paskui Ašmenoj. Vėliau klebonavo Šaltininkuose ir Ikaznėj, kūrioje pastatė bažnyčią. Dirbdamas bažnytinį ir drauge mokyklos darbą, a. a. kun. Jonas parodė daug organizacinių gabumų, apsukrumo, atsidavimo žmonių ir Bažnyčios reikalams. Veikdamas Ikaznės parapijoj susidūrė su rusų pravoslavų veikėjais, kurie, matydami sėkmingą jo darbą, ėmė skųsti valdžiai, kad kun. Skruodys yra kenksmingas pravoslavijai ir pavojingas esamai rusų valstybės tvarkai. Todėl, Vilniaus general-gubernatoriaus verčiamas, apleido laikinai Lietuvą ir apsigyveno Petrapily, kur taip pat dirbo ir kunigo ir mokytojo darbą.

Karo metu buvo išsiųstas į Kaukazą, kaipo nukentėjusiems nuo karo šelpti Komiteto įgaliotinis, ir dirbo tarp lietuvių pabėgėlių Stavropoly ir kituose miestuose.

Didžiajam karui pasibaigus, 1918 m. kun. Skruodys grįžo Vilniun ir tuoj buvo užverstas daugybe darbų. Čia dėstė jis lietuvių kalbą Kunigų Seminarijoj, tarptautinę teisę ir religijų istoriją Aukštuosiuose Lietuvių Kursuose Vilniuje, iš kurių paskui išaugo dabartinis Vytauto Didžiojo universitetas. Mokytojavo Vytauto Didžiojo gimnazijoj ir mokytojų seminarijoj, paskiau 1925 m. persikėlė, į Švenčionis, kur dėstė gimnazijoj iki 1932 m. lietuvių kalbą. Tais metais metė mokytojo darbą ir užsiėmė vien rašymu ir visuomeniniu veikimu.

Pripuolamai pažymėsiu čia, kad a. a. kun. Skruodžio gyvenime buvo reikšmingas skaitmuo — septyni. Ir iš tikrųjų: septynerius metus ėjo vidurinius mokslus, septynerius metus kunigų mokslą, septynerius metus dirbo parapijos darbą, septynerius metus buvo kunigų seminarijos profesorium ir septynerius metus mokytojavo Švenčionių gimnazijoj.

Kun. prof. J. Skruodys rašytojo ir tautosakininko darbą pradėjo būdamas dar gimnazistu. Tačiau spaudą pamatė pirmas jo rašinys tik baigiant Kunigų Seminariją 1907 m. ir tai pripuolamai. Dogmatikos profesorius davė Seminarijos absolventams išvystyti raštu tezes apie Dievo buvimą. A. a. kun. Skruodys, karštas lietuvis, lietuvių kalbos tyrėjas, sumanė užklausti profesorių, kokia kalba galįs parašyti duotąjį darbą. Seminarijoj tuomet buvo vartojama lotynų arba lenkų kalba.

Profesorius nieko negalvodamas atsakė: rašyk kuria nori. Klerikas Jonas atidavė rašinį lietuvių kalboje. Žinoma, tokiu drąsiu savo elgesiu sukėlė lenkiškos seminarijos vyriausybės nepasitenkinimą. Bet kadangi rašinys buvo parašytas labai gerai, tai buvo paskiau išspausdintas.

Tokia buvo pradžia. Pirmaisiais vikaravimo metais kun. Skruodys buvo parašęs po du pamokslu kiekvienam sekmadieniui ir šventėms metuose. Tačiau pamokslai tie nebuvo išspausdinti — karo metu dingo kažkur rankraščiuose. Paskui a. a. kun. Skruodys daug rašė įvairiais klausimais iš tautosakos, tarptautinės teisės ir kitų mokslo sričių. Išleido virš 20 knygų iš kurių svarbiausios yra šios: Religijos mokymo metodika 157 ps.; Etika 140 ps.; Religijų istorija 265 ps.; Laikymosi ir elgimosi taisyklės 46 ps.; Tikyba 111 ps. Dievakis (I, II, III, IV) 156 ps.; Atminimai (I, II) 253 ps.; Politikos ekonomija 42 ps.; Jogaila 77 ps.; Vaidila 219 ps.; Auštras 270 ps.; Tautosaka 98 ps. ir kitos.

A. a. kun. prof. Jonas Skruodys.

Šalia to 1919 metais redagavo „Vilniaus Aušrą", kurią paskui vietinė valdžia uždarė. Rašė ir į kitus lietuviškus laikraščius.

A. a. kun. prof. J. Skruodys dirbo taip pat ir visuomeninį darbą. Dar prieš spaudos atgavimą uoliai darbavosi slaptose organizacijose, platino Prūsuose leidžiamus lietuviškus laikraščius, dirbo kooperacijoj ir labdarybėje. Po karo buvo keletą kartų išrinktas Vilniaus Lietuvių Blaivybės Draugijos pirmininku, dalyvavo Nukentėjusiem dėl karo selpti Centro Komiteto valdyboje. Ilgą laiką dirbo Švenčionių Ryto valdyboje, keletą metų jai pirmininkavo. Pasitraukęs nuo sunkaus mokytojavimo darbo, rankų sudėjęs nesėdėjo, bet lyg atjaunėjęs važinėjo po lietuviškus miestelius ir kaimus, po šv. Kazimiero draugijos skyrius, rengdamas įvairaus turinio paskaitas. Nėra Švenčionių apskrity didesnės sodybos, kur a. a. kun. Skruodys nebūtų atsilankęs. Jo švelnus būdas, nuoširdumas traukė prie savęs žmones, kurie visuomet susidomėję klausė jo turiningų iš sielos plaukiančių kalbų.

Kaip matom, kun. Skruodys padarė mūsų tautai daug gero, nes buvo darbštus: knygos ir plunksnos iš rankų neišleisdavo, dirbo po keliolika valandų per parą, vis ką nors skaitė arba rašė. Gyveno labai kukliai, rengėsi dar kukliau. Siūdinosi drabužius iš liaudies darbo milo ar drobės, aiškindamas, kad stipresnė, patogesnė ir daug gražesnė už pirktinę. Be reikalingiausių baldų ir nemažos bibliotekos jo kambary nieko

nebuvo. „Kiekvienas daiktas turi kam nors tarnauti, o jeigu jis tam netinka, nereikalinga yra, kad ir vietą užiminėtų“ — dažnai atsakydavo užklaustas, kodėl taip kukliai gyvenąs.

A. a. kun. J. Skruodys buvo ypatingai mėgiamas ir mylimas moksleivių ir sodžiaus jaunimo. Pavasarį, kuomet saulutė pakankamai jau šildydavo, praeivis dažnai galėjo matyti gimnazijos kieme didelį būrį mokinių. Viduryje to būrio sėdėdavo linguodamasis kun. Skruodys ir pasakodavo įvairiausius, mokiniui įdomius, dalykus. Pažino jis gerai mokinio psichologiją, būdą, jo materiales sąlygas ir visą aplinkumą, kurioje mokinys gyvena.

Nemažiau buvo mėgiamas kun. Skruodys ir mūsų kaimo žmonių, ypač jaunimo. Trečiadieniais, kai suvažiuodavo turgun, galima buvo vėlionį matyti apsuptą vyrų ir moterų, klausinėjančių, prašančių įvairiausių patarimų, kaip tai: kas daryti su mokykla, kurią uždarė, kur leisti sūnelis pasimokyti, kas daryti, kad geriau augtų javai ir panašiai. O jis su šypsena, su lietuvišku nuoširdumu visiems patardavo, visiems atsakydavo, pamokindavo.

Taigi, nustojom didžiadvasio, geraširdžio ir garbingo žmogaus, karšto lietuvio patrioto, mūsų kalbos žinovo, jaunimo mylėtojo, tuo brangesnio, kad visiems žinomo, pažįstamo. Amžinoji šviesa Jam tešviečia, o Jo paliktas gražaus gyvenimo ir darbuotės pavyzdys teparagina kitus Jo numylėtą šviesos darbą toliau tęsti. *St.*

ED. PETRIKAS.

Mano Tėvynė.

Kur žiba dangaus skliautų graži mėlynė,
Kur Neries ir Nemuno vandenys plaukia,
Ten man mielas kraštas, mano sielą traukia,
Nes ten mano brangi Lietuva — Tėvynė.

Veltui liūdna širdis skausmuose Tave šauktų,
Trokšdama pasižvalgyt kur miškai suspynę
Stukso jūroj šviesos, kai spindi aušrinė,
Nors ant marių plačių juodabangė kauktų...

O, Tėviške graži! Šalie mano svajonių,
Mano siela liūdniau neg miškų ošimas,
Vaitoja atskirta nuo Dubysos klonių...

Tiek kartų graži Tėvynės pavasario gamta
Numaldo skausmą ir išgydo mano širdį.
Todėl Tu, Lietuva, man brangi ir šventa...

Jaunimas kituose kraštuose.

Žvilgterėję į žmonijos istorijos lapus, matysime lyg banguojančią jūrą. Čia nupuolimas—jokių vertingų kūrybinių reiškinių, jokios kilnios idėjos, jokios naujos srovės, jokio žmogaus, kurio povardė domintų pasaulį. Tai vėl kilstelėjimo laikotarpis—naujos žavinčios pasaulį idėjos, kilnūs tautų siekiai ir laimėjimai, genijai, filosofai, išradėjai ir kitoki didvyriai. Ten buvo tos bangos apačia, čia jos viršūnė. Ir taip žmonija, slinkdama amžinatvės okeanu, nuo pasaulio įkūrimo iki paskuitiniojo Dievo teismo panašiai ir nuolat bangos.

„Pavasaris"—scena iš prof. K. Galkausko baleto „Keturi metų laikai". Šoka Vytauto Didžiojo gimnazijos mokinės.

Tokį bangavimo reiškinį matome visur. Kiekviena tauta, valstybė ar organizacija ir net paskiri asmenys būna tai bangos apačioje, tai viršūnėje. Bangomis slenka ir jaunoji karta. Jaunimas visuomet vaidino, vaidina ir vaidins visuomenišką vaidmenį žmonijos, tautų. valstybių ir atskirų grupių gyvenime, bet ne visada vienodai. Buvo laikotarpių, kada atrodė lyg to jaunimo pasaulyje ir nėra, lyg kad būtų vien tik vyresnieji ir vaikai. Tai vėl ateidavo laikai, kada jaunimas savo entuzijazmu ir drąsiais žygiais atjaunindavo žmoniją, kuri mėgindavo paversti pasaulį žavinčiu, kvapsningu sodu. Atrodydavo, kad pasaulyje gyvena viek tik judrusis jaunimas ir visur skamba jo himnas—dirbkim ir džiaukimės, kol jauni esam!

Mūsų gyvenamieji laikai yra jaunimo veikimo ir jo laimėjimų laikai. Šiandie kai kurios valstybės, organizacijos ir ideologinės sistemos remiasi daugiausia jaunuomenė.

Italijos fašizmas pagrįstas jaunatvės kultu. Ten visas jaunimas darbe' Italų vadas Musolini skelbdamas: tauta jaunuomenei ir jaunuomenė tautai, nieko tai jaunuomenei nežada—nei garbės, nei teisių, nei vietų, nei pinigų, o tik reikalauja pasiaukojimo ir darbo. Italų jaunuomenė daug yra nuveikusi. Seniau Italijoj buvo netvarka, dabar įvesta pavyzdinga tvarka; viešpatavo materializmas, už kiekvieno šiaudo pokėlimą italas reikalaudavo atlyginimo, dabar įsigali idealizmas — norisi padirbėti be atlyginimo, dėl idėjos. Seniau reikėjo jaunimą traukti, raginti kokian nors darban, dabargi pats junta pareigą dirbti ir kviesti į tą darbą kitus. Apskritai, Italijos jaunuomenė, tęsdama savo darbą katalikų tikybos dvasioje, kuria naują Italijos gyvenime laikotarpį.

Prof. K. Galkausko baleto „Keturi metų laikai" artistų būrelis. Vidury sėdi baleto autorius prof. Galkauskas, direktorius Šiksnys ir baleto režisorė artistė Murašova.

Taip pat Vokietijos nacijonal-socializmas remiasi daugiausia jaunąja karta. Hitleris, skelbdamas savo idėjas, daugiausia rado pritarimo jaunimo tarpe ir šiandie jo armiją sudaro veik išimtinai jaunuomenė. Nacijonal-socialistiškoji Vokietijos jaunuomenė parodė daug ištvermės ir aktingumo, skleisdama tas idėjas tarp kitų. Vokietija persitvarkė naujais pagrindais. Jos galybė diena dienon auga. Naujoji Vokietija naujosios kartos rankomis sukurta.

Prancūzija atrodo vyresniųjų valstybė. Jei kitose valstybėse pasitaiko jaunų ministerių ir šiaip valstybės vyrų, tai Prancūzijoj 50 metų politikas ar valstybės vyras skaitomas dar jaunas darbininkas. Šią tradiciją gerbia ir Prancūzijos jaunimas. Ten jaunimas nesiveržia į viršūnes. Gyvenime veikia ne revoliucinio griovimo priemonės, bet evoliucijos—iškila tik darbo ir užsitarnavimo keliu.

Bet paskutiniais metais ir prancūzų jaunuomenės tarpe pradėjo bresti revoliucinės mintys. Jaunimas ėmė kištis viešan gyveniman. Prancūzijoj prasidėjo jaunuomenės judėjimas, kuris skelbia dvasinę revoliu-

ciją. Norima išugdyti naują žmogų, dorą, tikintį ir mylintį savo tautą. Tos minties jaunimas dabar jau leidžia net keletą laikraščių.

Anglai paprastai iki 35 metų amžiaus mažai tesidomi viešaisiais reikalais. Tais reikalais rūpinasi vyresnieji. Jie viską daro šaltai ir kiekvieną žygį gerai apgalvoja. Anglų jaunuomenė laikosi tėvų ir protėvių amžiais praminto kelio, naujovėmis nesižavi, o svetimų naujovių visai neįsileidžia. Jauni anglai labai vertina tautos sukurtas brangenybes ir jomis didžiuojasi. Anglai moka pagerbti kitų įsitikinimus, bet savo įsitikinimus skaito teisingiausiais ir geriausiais.

Didžiausia anglų jaunuomenės organizacija yra „New Britain", kuri turi gausią spaudą. Toji organizacija domisi visais visuomeniniais ir politiniais reikalais. Jos nariai dar jaunatvėj pradeda dalyvauti viešajame gyvenime.

Kaip kitose tautose, taip ir pas mus jaunimas turėtų suvaidinti didelį vaidmenį. Jeigu visa mūsų jaunoji karta mokės įvertinti savo protėvių sukurtas vertybes ir visus savo žygius skirs savo tautos gerovei ir Aukščiausiojo garbei,—tai ir mes galėsime pasiekti didelių laimėjimų.

A. Rimšaitis.

VINCAS KUOLAITIS.

Ant laimužės griuvėsių.

Ar atmeni, brangi, tą vakarą tylų,
Kai plaukėme mudu lengvu laiveliu,
Kai mėnuo paraudęs iš užgirio kilo,
Kai tu man kuždėjai: „Tik tave myliu"..

Mūs kelią lydėjo žvaigždė sidabrinė
Ir klausės jaunystės dainų.
Kiek džiugėsio kaupėsi mano krūtinėj...
Kaip šiandie tą laimę menu.

Pluzdėjo dainelės padangėj gimtinės,
Skriedamos tolin erdvynų keliais.
Ir širdys plazdėjo, kai blanko aušrinė
Ir glostė mūs veidus meiliai.

Tos aukso dienelės senai jau praėjo,
Pranyko ir svajos, ir saldūs sapnai,
Kaip rudenį lapai išmėtyti vėjo...
Tiktai atminimai man liko nūnai.

Vyskupas Antanas Baranauskas.

Nepaprastose sąlygose gyveno lietuvių tauta, nepaprastus ir žmones išdavė. Amžiais kentusi priespaudą, fiziniai parblokšta ir pažeminta, dvasioj visuomet ji pasiliko galinga ir laisva. Tos dvasios jėgos išsiverždavo kartais kokioj nors lietuviškoj sodyboj, samanotoj lūšnelėj ir pagimdydavo galiūną. Prie tokių dvasios galiūnų, nepaprastų žmonių, priskaitomas ir vyskupas Antanas Baranauskas, kurio šiemet iškilmingai švenčiamos šimto metų gimimo sukaktuvės.

Vyskupas Antanas Baranauskas gimė 1835 m., sausio 5 d. Anykščiuose. Vyskupo tėvai buvo karališki ūkininkai. Tėvas buvo pats išsimokęs skaityti. Motina skaityti nemokėjo. Abu buvo labai pamaldūs. Didelį vargą kęsdami, kas šventą dieną anksti rytą giedodavo bažnyčioj karunkas ir valandas. Panašioje dvasioje auklėjo ir mažą Antaniuką.

Antaniukas buvo gabus. Sulaukęs ketverių metų jau visa supranta ir atsimena. Vienuolikos metų vasarą ganė tėvų gyvulius, žiemos metu lankė mokyklą. Mokslas Antaniukui sekėsi o ypatingai aritmetika. Kartą tos mokyklos mokytojas Lebediev'as, sutikęs Antaniuko tėvą, pagyrė sūnų, sakydamas: „Tavo sūnus arba eis į Sibirą, arba bus dideliu žmogum".

Baigęs mokyklą Antanas nuėjo pas Gelvonių kleboną tarnauti. Bet ten jam nepatiko ir vos metus išbuvęs sugrįžo pas tėvus. Čia, būdamas keturiolikos metų vyrukas, pradėjo bandyti lauko darbus. Antaniukas tačiau šiam darbui netiko. Ne tik kad pats mažai dirbdavo, bet savo pasakomis, dainelėmis ir kitiems trukdydavo. Kartą išėjo jis akėti, bet arklys, pasijutęs nestipraus berniuko rankose, ėmė vedžioti akėtoją po dirvą, kur tik jam patiko. Antanas, neilgai laukęs, akėčias apvertė, atsisėdo ir parvažiavo namo. Žinoma, kad už tai nuo tėvo ir brolio gavo gerą pirtį.

Jaunose savo dienose Antanas buvo labai linksmas. Nors ir nepergražiausią turėjo balsą, kartais kitiems net įkyrėdavo, bet vis dainuodavo. Dainuodavo net ir tuomet, kai tėvas arba brolis vytele jam sudroždavo. Tuomet šaukdavo:

Diržas raudonas
Plieks man per šonus,
Iškapos ir akis.

Antanas buvo savo išvaizda kiek apsileidęs. Vyžų apyvaras retai kuomet buvo gerai suraišiotos, labai dažnai vilkosi žeme. Jo ausinė kepurė buvo su kuodu, iš kurios viršugalvio kišodavo pakulos... Nors ir apdriskęs, vienok svajojo, kad ateityje važinėsiąs šešetu arklių, kad laukiąs jo didelis pašaukimas. Turėjo nepaprastą norą mokintis, bet tėvų neturtas neleido tų norų vykdyti.

Nežinia kokiu būdu, bet jau 1851 m. Antanas atsidūrė Rumšiškės mokykloje, kuriojo jauni vaikai rengdavosi į raštininkus. Ši mokykla Antano nepatenkino, geidžiamo mokslo čia nerado, jos programa talentingai jo galvai buvo per siaura, išeina iš jos apviltas. Savo eilėse paskiau išsitarė: „Nežinia, ko čia per du metus be naudos sėdėjau, kaip kokioje nelaisvėjė".

Antanas, dar labai jaunas būdamas, dar Rumšiškėj besimokydamas, žiūrėjo į gyvenimą labai rimtai. Įrodymui to galima paduoti jo,

dar mokiniu esant, paties parašyti „Įstatai kasdieniniam gyvenimui", kuriuos griežtai pildė. Punktai tų įstatų yra tokie:

1) Negerti degtinės ir kitų svaiginamųjų gėrimų, nes jie silpnina ir atbukina žmogaus protą, daro žmogų panašų į gyvulį, iššaukia ligas ir sutrumpina žmogaus gyvenimą.

2) Nerūkyti jokio tabako, nes sudaro nereikalingas išlaidas ir būna džiovos šaltiniu.

3) Užlaikyti dietą, nes valgio daugumas apsunkina vidurius ir per tai protas netinka darbui.

4) Tylėti, kalbėti tik reikale.

5) Paskirtame laike valgyti ir neatsitraukti nuo stalo, nepadėkojus Viešpaciui Dievui už Jo dovanas.

Vyskupas Antanas Baranauskas, „Anykščių šilelio" ir kitų vertingų veikalų kūrėjas, poetas, mokslininkas ir veikėjas. Šiemet buvo minimos 100-to metų jo gimimo sukaktuvės.

6) Kasdien, tą pačią valandą keltis, atsikėlus atiduoti garbę Aukščiausiai Galybei ir tuoj apsirėdžius imtis rankų ar proto darbo. Likusį laiką sunaudoti gerų knygų skaitymui ar rašymui, saugotis tinginiavimo, kaipo pradžios visokių nusidėjimų. Taip pat eiti vis tą pačią valandą gulti, padėkojus Dievui už gyvastį ir sveikatą ir paprašius globos ateinančiai nakčiai.

7) Nesileisti su draugu ir kitais žmonėmis į ginčus, kitų skaudžius žodžius kantriai nukęsti, vengti užgaunančių juokų ir mielu patarnavimu kitiems įgyti jų pagarbą.

8) Apie nieką blogai neatsiliepti, o kalbant, reikia pirma įsitikinti dėl savo žodžių naudingumo.

9) Labiausiai vengti melo, užlaikyti prižadus, nežeminant kitų gar-

bės, nes nustojus pasitikėjimo, sunku jį įgyti, o kas jo neturi, nelaimingiausias esti žmogus visam pasaulyj.

10) Ryte ir vakare kalbėti atitinkamas, pačio pasirinktas maldas.

Iš šitų įstatų matome, kaip Antanas, 17 metų berniukas, žiūrėjo į gyvenimą ir kaip jis tą gyvenimą tvarkė. Iš to matosi visų pirma pamaldumas, paskiau darbštumas ir sąžiningumas. Jo gyvenimo tvarkraštis galima būtų pritaikinti ir mūsų jaunimui. Gyvenimo sąlygos, kuriose gyveno jaunas Baranauskas, nebuvo geresnės už mūsų, o planingas gyvenimas, ištvermė sumanymuose, pasiryžimas viską nugalėti iškėlė jį į pasaulinio garso žmones.

Baigęs raštininkų mokyklą, Antanas turėjo dirbti savo nemėgiamą darbą — raštininkauti. Bet teisingam, doram žmogui, kaip Baranauskas, raštininkavimas buvo tikra kančia. Žmonių lupimai, kyšiai, valdininkų ištvirkimas tiesiog stūmė jį nuo to darbo. Todėl netrukus stoja Antanas Varnių Kunigų Seminarijon. Rektorius nenori priimti, išsisukinėja, sako, nesą vietos, bet Antanas užsispiria, atsako, kad lova galima pastatyti kad ir lauke. Pagaliau į seminariją buvo priimtas. Dvejus metus pasimokinusį dvasiška valdžia, pastebėjusi nepaprastus Antano gabumus, didelį jo pamaldumą, siunčia jį mokytis į Petrapilio Dvasiškąją Akademiją.

Važiuodamas į Petrapilį užsuka pas tėvus ir čia parašo garsią, plačiai žinomą poemą: „Anykščių šilelis". Ko mes tame „Anykščių šilely" nerandam: lengvas stilius, žodžių turtingumas, palyginimų grožis, vaizdumas, kad rodos matai ir tuos kyšančius grybus, ir išsitiesusiąs samanas, rodos, girdi čiulbančius paukštelius, pasislėpusius medžių šakose, regi pušeles, lyg žvakes tiesiai žiūrinčias į dangaus mėlynę, vienu žodžiu, randi čia viską, ką tik Lietuvos miške užtikti gali.

Nors Anykščių šilelis rašytas prieš 70 metų, bet rodosi lyg jis šiandien būtų pasirodęs, jis vis vienodai gražus, žavintis ir dabar skaitomas vienas geriausių mūsų poezijos veikalų.

Jeigu vyskupas Antanas Baranauskas būtų daugiau ir nieko neparašęs, kaip tik „Anykščių šilelį"—vistiek būtų įgijęs nemirštamą garbę mūsų raštijoje. Bet Baranauskas tuomi nepasitenkino, nuvažiavęs į Petrapilį, toli nuo tėvynės rašo daug dainų, pavadindamas jas vienu vardu „Gromatos iš Peterburgo".

Šalia pasaulinio turinio dainų, vyskupas Baranauskas yra parašęs daug bažnytinių giesmių, iš kurių svarbiausios yra šios: ,,Graudūs verksmai", ,,Varvinkit rasą dangūs iš aukštybės", ,,Skaisčiausioji, gražiausioji, dangaus lelija", ,,Linksma diena mums prašvito, visi troškom džiaugsmo šito", ,,Piemenėliams, vargdienėliams tarė Dievo siuntinys" ir kitos.

Baranauskas buvo ne vien poetas, bet dirbo daug ir kitose mokslo srityse. Žinomas jis yra lietuvių kalbos tyrėjas, ypatingai dijaktologas. Susipažino su garsiais anų laikų kalbų tyrėjais — mokslininkais, kurie, atvažiavę į Lietuvą, būtinai atsilankydavo pas kun. Baranauską, geriausią lietuvių tarmių žinovą, kaip tai: Brungmanas, Kuršaitis, Veberis ir kiti.

Kun. Baranauskas, tapęs vyskupu, imasi matematikos. Joje vyskupas matė amžinų, nesulaužomų tiesų spindulėlius. Bet matematika nebuvo jam tikslas, o tik įrankis. Su jos pagalba norėjo jis išlavinti savo

protą, o draug lyg kokiomis kopečiomis prilipti prie dar augštesnių doros tiesų ir net pačių tikėjimo paslapčių.

Kad žmonės geriau pažintų savo tikėjimo tiesas, įsakė vyskupas Baranauskas kunigams sekmadieniais dėstyti katekizmą. Tam tikslui vyskupas išvertė vadinamąjį Rymo katalikų katekizmą į lietuvių kalbą, o kiekvienas klebonas turėjo jį sau persirašyti.

Baigęs versti katekizmą, vyskupas Baranauskas sumanė išversti į lietuvių kalbą Šventąjį Raštą. Dirbo po 12, 13 valandų per parą, tačiau taip daug dirbdamas nusilpino jėgas, ir daktarai patarė jam išvažiavus kur nors pasilsėti. Bet vyskupas neklausė jokių įspėjimų, dirbo kaip dirbęs. Dėl to jėgos išsisėmė, didelę dalį išvertęs, su plunksna rankoje mirė.

Vyskupas Baranauskas niekados savo gyvenime nėra užsigynęs savo sodietiško kilimo, nei išsižadėjęs tėvų kalbos. Savo giesmes, skirtas sodžiui, lietuviškai rašė, su anykštėnais susirašinėdavo irgi lietuviškai. Su giminėmis gyveno kuogeriausiai, kviesdavo juos pas save svečiuotis, o taip pat ir jis dažnai lankėsi jų šiaudinėse pastogėse.

Lietuvių kalbą mylėjo visa širdimi. Vienam laiške jis taip rašo: „Pirmieji tiesos spindulėliai mano prote lietuviškai praspindo, pirmieji širdies jausmai lietuviškai man krūtinę sukaitino, sudrebino. Mane motutė lietuviškai supdama liūliavo, lituviškai pasakas sakydavo. Pirmosios dainos lietuviškai mano širdį kliudė. Vaikščiodamas mokyklon, ką tiktai nuo mokytojų ar rusiškai ar lenkiškai girdėdavau, vis tai savo tėveliams po tam lietuviškai apsakinėdavau“.

Kaip matom, tai buvo didelis lietuvis, patriotas. Ir nors jau šimtas metų praėjo nuo jo gimimo, o 33 m. nuo jo mirties, bet to gilaus mūsų kalbos tyrėjo ir dainiaus, keliančio lietuvių širdyse tėvynės ir prigimtosios kalbos meilę, garbingas vardas neužsimiršo ir neužsimirš, kol mūsų brolių krūtinėse plaks lietuviška širdis, kol skambės lietuvių dainos ir graži lietuvių kalba.

St. Lazdinis.

Rinkime vietų vardus.

Lietuvių Mokslo Draugija nė kartą yra prašinėjusi surašyti vietų pavadinimus. Iš kelių šimtų kaime gyvenančių šviesuolių tik vienas išgirdo Draugijos prašymą ir atsiuntė 198 vietų pavadinimus. Vietovardžių surašymas mokslui yra ne mažiau svarbus kaip dainų, pasakų ar žodžių surašinėjimas. Vietų vardus lengviau yra surinkti negu kitokią tautosaką. Surašytus vietų vardus reikia perskaityti kuriam inteligentui, kad padėtų sukirčiuoti. Dėl pasimokymo čia paduodame dalį vietovardžių Augustino Lapėno atsiųstų:

Kretonių ežero vietų pašaukimai: Kartų̃ krūmas, Graužinės, Apinĩnė, Burblys, Pastarumis, Upiakampis, Pákretonis, Liũninė, Mudeliškė, Paliẽpė. Pakazar̃mė, Žydės, Aruodėlis, Viršùsalis, Matikos, Varoninė, Beržìnė, Bliũdelinė, Galaseklė, Priẽpolis, Šãkymas, Aliksnìnė, Aruodėlinė, Prancìsius, Popinìgis, Kierinis, Rõpinis, Siurių Ragas, Vainãragis, Žilvìtinis.

Mokslo reikalui visiems čia surašytiems „pašaukimams“ trūksta kirčių. Reiktų dar paaiškinti, jei žinoma ar spėjama, iš ko vardas yra kilęs.

Augustino Lapėno pavyzdį turėtų pasekti visi sodžiaus šviesuoliai.

M. U.

VINCAS KUOLAITIS.

Ji vis dar laukia...

(Baladė).

Mergužėle, tu jaunoji,
Ko nuliūdusi rymoji,
Lyg saulutė ant rūkų?
Kas tau spaudžia širdį jauną,
Kuri dar tik žiedus krauna,
Kaip gėlelės mūs laukų?

Kodėl veidas toks išbalęs?
Ir ko verkia tos akelės?
Ko jos ieško tolumoj?
Kas širdelę tolin traukia?
Ko ji ilgisi, ko laukia?
Kas jos gludi gilumoj?

* * *

Taip. Jis žirgą pabalnojo
Ir senai, senai išjojo
Gint nuo priešų Lietuvos.
Daug gražių dienų praėjo,
Daug kart saulė patekėjo,
Jis negrįžo dar prie jos.

Ten toli, už tamsių girių
Žuvo daugelis didvyrių,
Ginant laisvę mūs tautos.
Daugel kraujo ten pralieta,
Bet galop kova laimėta,
Jau nereiks kovos kitos.

Sako, baisus buvęs mūšis,
Verkusios net senos pušys,
Staugę meškos ir vilkai.
Daug ten priešų iškapoję
Kūnais jų laukus nukloję
Narsūs Lietuvos vaikai.

* * *

Broliai grįžta nugalėję,
Nors išvargę, išbadėję,
Bet energijos pilni.
Į namus linksmi sau joja,
Pergalės dainas dainuoja
Didžio džiaugsmo kupini.

Į gimtinę visus traukia,
Nes tėveliai tenai laukia
Ir sesutė mylima.
Ten mergelė skaistaveidė
Verkė, kai karan išleidė,
Vartelius atkeldama.

Džiaugias tėvai žilaplaukiai,
Kad sūnelių susilaukė,
Kad pamatė juos sveikus.
Sesės gėlėmis dabinas,
Meiliai brolelius vaišina,
Pina garbės vainikus.

Tik mergelės lelijėlės
Vilgo skruostus ašarėlės,
Tiktai liūdna jai vienai:
Nėr močiutės, nėr tėvelio,
Nėr ir mylimo bernelio,
Nėr kam pasiskųst jaunai.

— Visi grįžo, jis negrįžta.
Taip norėtųs ji išvysti.
Jo taip ilgisi širdis.
Juk jis taip karštai mylėjo.
Jis man visa pažadėjo,
Dieve, negi žuvo jis.

— — — — — — — —

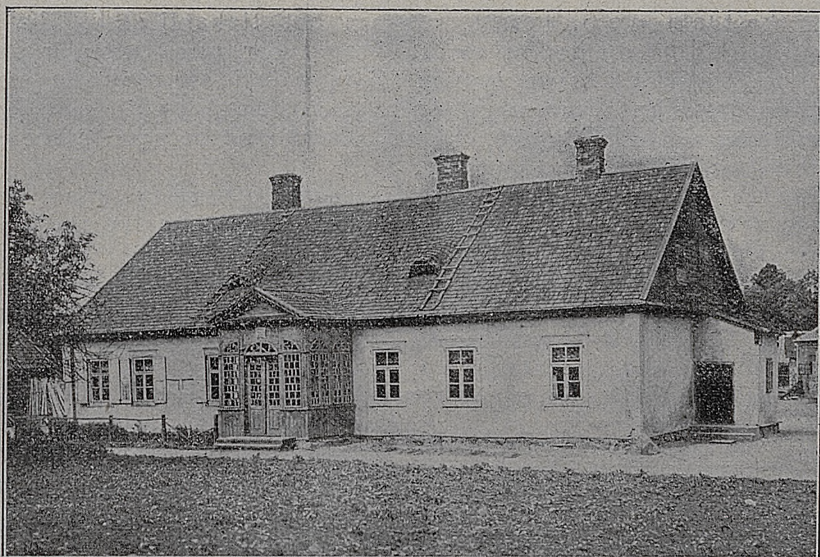
Ir kasdieną taip jaunoji
Ant rankelių vis rymoja,
Bernužėlio laukdama.
Žiūri pro stiklus langelio
Į vingiojantį kelelį,
Kol užguls net sutema...

Aklas arklys.

Senai, labai senai, kada dar mūsų protėviai baudžiavą ėjo, gyveno viename nedideliame miestelyje turtingas pirklys. Jis daug prekiavo su užjūrio kraštais ir dideliais miestais. Beprekiaudamas labai pralobo, todėl jį visi žmonės nors ir iš tolimiausių apylinkių gerai pažino.

Pirklys turėjo daug brangių daiktų, aukso, sidabro ir apskritai jo namuose nieko netrūko. Jis valgydavo labai gardžiai ir tik iš auksinių, sidabrinių lėkščių.

Be to, pirklys laikė daug gražių arklių. Bet vienas arklys buvo visų gražiausias. Jam neprilygo nė vienas apylinkės arklys. Jis buvo greitas, kaip vėjas. Niekas juo nejodinėjo, tik pats pirklys.

Švenčionių Lietuvių gimnazijos bendrabučio namai. Šitame kukliame namely ruošiasi lietuviškan gyveniman gražus būrys mūsų brolių ir sesučių.

Kartą prireikė pirkliui vykti kitan miestan prekybos reikalais. Jis sėdo ant savo mylimo žirgo ir nujojo. Atlikęs reikalus, skubino namo. Saulė jau leidos į vakarus, o kelias buvo tolimas. Be to, reikėjo joti per didelį, tankų mišką. Kai pirklys prijojo mišką, buvo jau visai tamsu. Jis varė arklį risčia, norėjo greičiau perjoti miško tankmes, nes čia buvo pavojingiausia vieta. Taip jam bejojant, staiga iššoko iš krūmų trys vyrai su ginklais rankose ir jį sustabdė. Du plėšikai suėmė arklį už pavadžių, o trečias, atrėmęs krūtinėn šautuvą, reikalavo pinigų ir grąsė nužudysiąs. Arklys, pajutęs svetimas rankas prie apynasrio, vienu šuoliu parbloškė ant žemės abu plėšikus ir nubėgo, kaip vėjas, nakties tamsumoje. Plėšikai greit pasikėlė ant kojų, bet pirklys buvo jau toli ir jie pavyti jo nebegalėjo. Pirklio gyvybę išgelbėjo arklys. Jeigu ne šitas arklys, jis būtų daugiau nebepamatęs savo gimtojo miesto ir savo šeimos.

Po pusvalandžio pirklys parjojo namo. Jo arklys buvo baltas — jis buvo labai sušilęs ir visas putotas. Pirklys nulipo nuo arklio, kurio šonai iš nuovargio kilnojosi, it dumplės, paglostė ranka karčius ir, lyg atsidėkodamas už jo gyvybės išgelbėjimą, pažadėjo, kad, kas su juo neatsitiktų, niekuomet jo neparduosiąs ir neišvarysiąs iš arklydės, nors jis būtų visai pasenęs ir niekam nebetinkąs. Be to dar pažadėjo duoti kasdieną po tris gorčius avižų iki arklio gyvos galvos. Atidavęs arklį tarnui, nubėgo pas žmoną ir vaikus.

Tarnas arklio nepailsino, nedavė jam tinkamai atvėsti, bet pagirdęs šaltu vandeniu uždarė jį arklydėn. Nuo to laiko arklys ėmė sirgti, negaluoti, eidavo, kaip apkvaišęs, pradėjo raišti, o galų gale apkurto ir apako. Pirklys iš pradžių labai gailėjo arklio ir per pusę metų sąžiningai pildė savo pažadėjimą: laikė jį arklydėje ir avižomis šėrė. Paskui jis nusipirko kitą arklį. Po kurio laiko pirklys priėjo išvados, kad jam brangiai kaštuoja maitinti aklą, niekam nebetinkantį arklį. Jis liepė duoti arkliui tik po du gorčiu avižų. Praėjo dar pusė metų ir pirklys liepė duoti arkliui tik vieną gorčių. Galų gale ir tai pasirodė pirkliui bereikalingas pinigų aikvojimas, ir jis įsakė tarnui išvyti akląjį arklį, kad neužimtų vietos arklydėje. Tarnas, plakdamas botagu, išvarė nelaimingą arklį už vartų.

Vargšas arklys nežinojo, ką su juo daro, o nematydamas kur eiti ilgą laiką stovėjo nuleidęs galvą prie vartų ir liūdnai skliautė ausimis.

Sutemo. Ėmė snigti, o nelaimingas gyvulys drebėjo nuo šalčio. Išstovėjęs visą vakarą už vartų ir išalkęs, jis nuėjo sau maisto ieškoti. Kur ėjo nė pats nežinojo. Pakėlęs galvą uostė aplink, ieškojo nors apipuvusių, išsmukusių iš stogo šiaudų. Aklas arklys klaidžiojo iš vienos vietos kiton, kol pagaliau atsidūrė miestelio aikštėje.

Šito miesčiuko gyventojai buvo laisvi, ponams baudžiavos nėjo. Valdėsi patys, o svarbiausius klausimus, liečiančius jų vidųjį ir orųjį gyvenimą, spręsdavo miesto aikštėje, kurion susirinkdavo visi miestelio gyventojai. Tokie žmonių susirinkimai, kuriuose buvo sprendžiami svarbiausi visuomenės reikalai, vadinosi bendruomenės susirinkimais. Vidury tos aikštės mediniame, keturiais stulpais paremtame bokšte kabėjo didelis varpas, kurio skardus balsas kviesdavo žmonės susirinkiman. Kiekvienas turėjo teisę juo skambinti, kuris jautėsi esąs kieno nors nuskriaustas, arba reikalavo žmonių užtarimo, pagalbos, ar ieškojo teisybės. Niekas nedrįsdavo skambinti varpu dėl menkų priežasčių, nes žinojo, kad jo laukia už tai bausmė.

Klaidžiodamas po aikštę aklas, kurčias ir išalkęs arklys netyčia priėjo stulpus, virš kurių buvo varpas. Arklys suuodė virvę ir sugriebęs ją dautimis ėmė tąsyti, jis manė ištrauksiąs šiaudų pėdą. Virvė buvo užrišta už varpo geležinės buožės ir varpas ėmė skambėti. Jo skardus balsas atsimušė į namus ir nuaidėjo padangėmis. Vos aušo rytas, žmonės dar visi saldžiai miegojo, bet išgirdę skambantį varpą greitai skubinosi aikštėn. Mat, visiems buvo įdomu pamatyti, kas taip anksti rytą garsiai skambina, be to, norėjo sužinoti, kas jį nuskriaudė, kokios pagalbos ar užtarimo jis reikalauja.

Kiekvienas miestelio gyventojas, senas ir jaunas, gerai žinojo greitąjį pirklio arklį. Taip pat niekam nebuvo paslaptis, kad jis išgelbėjo pirklį iš plėšikų nagų — nuo mirties. Be to, visi girdėjo, kad pirklys buvo pasižadėjęs jį šerti ir globoti, kol arklys bus gyvas. Bet dabar, subėgę aikštėn, jie pamatė vargšą arklį drebantį nuo šalčio, aklą, per-

alkusį. Jis buvo baltai apsnigtas, o dideli vandens lašai varvėjo nuo jo šonų. Dalykas greitai paaiškėjo, o susirinkę žmonės sužinojo, kad nedėkingasis pirklys išvarė iš namų aklą arklį, kuris jam gyvybę išgelbėjo ir vienbalsiai pripažino, kad nuskriaustas arklys turėjo pilną teisę skambinti varpu ir šauktis žmonių pagalbos, prašyti jų užtarimo. Tuoj buvo pakviestas aikštėn nedėkingasis pirklys. Žmonės, neklausydami jo gudrių išsisukinėjimų ir pasiteisinimų, nutarė, kad pirklys turi šerti akląjį arklį iki jis bus gyvas. Be to, paskyrė prižiūrėtoją, kuris dabojo, kad pirklys daugiau nebeskriaustų nelaimingojo gyvulio. Šitos bylos sprendimas buvo iškaltas dideliame akmenyje, kuris šio įvykio paminėjimui buvo pastatytas miesto aikštės viduryje, kad visi miesto gyventojai žinotų, jog teisybė yra pagrindinis jų įstatymas.

Pirklys žmonių nutarimą tiksliai pildė. Jis suprato, kad nevalia silpną skriausti, nes prieš teisybę visi lygūs, o kas teisybės nesilaiko ir savo pasižadėjimų nepildo, tas negali ir iš kitų reikalauti teisybės bei duoto žodžio tęsėjimo.

V. R—nis.

Ir Kumpėda užsigavėjo.

(Monologas).

Užsigavėjom. Tik, dėja, nevisi mėsiškai. Mano kūmas ir prietelius Benadas Kinka užsigavėjo kindziuku, mano piršlys Anupras Besusparis, kad jam kur pilvas įdubtų, užsigavėjo skilandžiu, o aš valakinis gaspadorius Kumpėda, kad žinotumet, užsigavėjau kočėlu. Taip širdį dieglys ir perveria, kai prisimeni šiųmetes Užugavas ir gimtąją iš eilės ketvirtąją prisiegą Bekulšio Agotą.

Mat, praėjusiame mėsajede padariau mažą riktą. Tiesą sakant, jau ketvirtą kart šitaip pasirikau, bet šiuo žygiu tai Besusparis mane bėdon įvėlė. Kai išdėstysiu visą reikalą nuo pradžios iki galo, tai kiekvienam bus aišku, kad čia Besuspario kaltė ir todėl jis, o ne aš, turėtų per Užugavas kačėlu springti. To, rodos, ir teisybė reikalauja. Bet aš, kaip čigonė sakė, esu po ožio rago žvaigžde gimęs. O kai žmogus po kokia šuniška žvaigžde užgimsi, tai, žiūrėk, bėda ant bėdos ir joja.

Buvo šitaip. Dar prieš Tris Karalius susitikom su Besuspariu Kiauliniškėj pas Maušiuką. Kai sutinki žmogus seną bičiulį, žiemos metu šiltoj vietoj, tai negi kiaulė būsi — reikia ir apšilti, ir vargus surokuoti. Taip ir aš, nieko blogo nenujausdamas, vieną kitą burnelę išmetęs, ėmiau savo našlyste Besuspariui skųstis.

— Tai - sako — per anksti tu, prieteliau, sulepšėjai. Juk šeštas kryželis, tai jokia senatvė, tai, galima sakyt, tik trečioji iš eilės jaunystė. Tris bobas pakasei, tai manai jau ir gana. Aš—sako—tavo vietoj ketvirtą, kaip rožę, iš pat Vilniaus išrašyčiau.

Malonių prieteliaus žodžių klausant, mano širdyje vėl pabudo kažin kelintos jaunatvės jausmas. O kad taip, manau, pamėginus ketvirtą šeimos židinį sukurti. Tos minties vedamas ir pradėjau Besusparį klausinėti apie Vilniaus miesto „rožes“, kurias jis pirma siūlė išrašyti.

— Ot,—sako —kad ir Bekulšio Agota ar nedikta merga. Jau treti metai Aukščiausiam Vilniaus komitete darbuojasi. Tiesiog nepavaduojama ji ten visuomenės darbuotoja — ir dulkes pašluosto ir grindis iš-

blizgina. Oho, taip aukštai tarnauti, bile vėplos ten nepriims. Va, kad ir pernai,—sako,—nuvažiuoju Vilniaus komitetan nuo derliaus nukentėjusiems šelpti, o gi čia Bekulšyčia, kaip kokia ministrienė, baltu žiūrstu pasipuošus, tik švaistos tarpduryse ir nukentėjusius nuo derliaus arbota vaišina. Ponia, kaip knygoj išmalevota — ir undarokas tik iki keliu, ir plaukai, kaip bernioko nukirpti. Kiauliniškės zakristijonas,— sako,— ne tavo nosim ir tai jai peršas. Tai ne merga, tai rožė — ir mokyta ir pinigo turi.

Taip man ir įkalbėjo sveikam ligą.

— Išrašyk,—sakau,—man, kūmai tą Agotą.

O Besuspario daug prašyt nereikia. Jis braukšt ir išrašė, o aš tuoj ir prie altoriaus. Taip ir pradėjau naują gyvenimą. Pirmas mėnuo praėjo, kaip sapnas—pajaunėjau bent puskapiu metų, o be to ir ūkiui nemaža

Vytauto Didžiojo draugovės skautai Švenčionių gimnazijoj su savo globėju kun. Al. Micu, kuris šiuo metu eina gimnazijos direktoriaus pareigas.

paspirtis: užeini tvartan ir matai—pasoginė dvyla karvė mykia ir deglas kiaulis knisinėjas.

Bet po mėnesio pradėjau Agotos nebepažinti. Pasidarė nebe boba, bet tiesiog piktas pinigas. Maža, kad mane kaip piela zulina, bet ėmė ir viso kaimo bobas prieš namų galvas kurstyti. Dabar bobų seimams Kulniškėje nėra galo. O mano Agota tikras bobiškų seimų maršalka.

— Ar žinot, gerbiamosios pilietės,—plyšta bobų susirinkime mano Agota,—kad Vilniuje vyrai savo žmonas tiesiog ant rankų nešioja, saldainais šeria ir po dvi skribeles kasdien perka. O jūs skurstat su ilgais undarokais ir saulės nematot. Reikia pagaliau susiprasti ir savo diedpalaikius nagan suimti.

O pilietės tik spokso ir ašaras rankovėmis nuo veido brauko. Šitaip ir anadien pas Benadą Kinką iki pusės nakties langai žvangėjo —

bobos seimavojo. Aš tą dieną linus braukiau. O prie brauktuvės ir pilvas kažkaip daugiau gurguliuoja. Po tokio darbo žmogus keptą ridiką suėstum, o namie nei bobos, nei vakarienės. Ant tuščios atsiguliau, o rytojaus dieną nusikabinau nuo sienos pantį ir atkreipiau Agotos dėmesį į šeimininias pareigas.

Bet, pasirodė, Agotos meščioniškas kailis pančio nemėgsta. Kai įsiuto, tai nors iš namų bėk. Tuoj blinkt žemėn puodynę su pienu ir sudaužė. Menki juokai, manau, jei puodynes kasdien daužys. Šitaip ir varškės nebesusirauginsime. Aš tuoj į derybas. Besiderant iškilo ekonominiai klausimai ir derybos susikomplikavo.

— Nauja suknėlė ir bočiukai—tai mano paskutinis žodis,—prunkštė Agota,—jei nori taikinkis, o kitaip tu man ne vyras, o aš tau ne žmona.

Pakasiau pakaušį ir, brol, jokios išeities. Reiks, manau, pasoginę karvę parduoti. Taika su gimtąja prisiega brangesnis daiktas. Taip ir padariau. Kai grįžau iš Kiauliniškės su mėlyna suknele ir bočiukais ant aukštų užpenčių, radau namie ne Agotą, bet aniolą. Blynų stirta ant stalo, kumpio bliūdas pričirškinta, o Agotėlė tik šypsos, rodos, prie širdies dėk. Ir bobų seimų kuris laikas Kulniškėj nebuvo.

Bet neilgam. Nepamenu kurį rytą skaldau malkas ant skiedryno, o per sodžių amarikontas Kimštas su savo boba važiuoja. Pats kaip šlėkta išsičiutnijęs, o boba skrybelėta ir kažkokį maišelį rankoj laiko. Sako, radikuliu vadinas. Agota kaip tik tuo metu deglajai ėdelą nešė ir Kimštų ponišką išvaizdą pastebėjo. Nuo tos dienos Kulniškėje prasidėjo antra bobų revoliucija su seimais ir protestais. Kitą dieną įeinu gryčion, o Agota kačergą trinkt viduaslin ir ėmė mane plūsti.

— Tu, apuokai, nematai, kaip tavo kaimynai savo moteris gerbia. Va, Kimštienė po skrybele važinėja. Aš kuo už ją blogesnė, o kaip žydmergė skarele teberišiu.

Taip žodis po žodžio abu ir įkaitom. Agota čiupt už pagalio ir langan. Žinoma, stiklas kaip stiklas, tik sudžinksėjo, o lange vieni rėmai beliko. Be langų taip pat negalima gyventi. Kas bus, jeigu taip kasdien po langą daužys. Žinoma, ir skrybelę nupirkau ir radikulį įtaisiau. Už tai abu veislinius paršus pardaviau.

Nuvažiuojam per Grobnyčias Kiauliniškėn. Mano Agota, kaip ponia. Net du kart per šventorių perėjom. Tegul svietas pamato, kad ir Kumpėda ne iš prastų. Prašmatniau pasirėdžiusių, rodos, ir nesimato. Tik žiūrim, iš špitoliaus išeina vargamistros pati. Taip pat su radikuliu ir dar kaž kokį gauruotą kaunierių pasistačius. O pas mano Agotą kaunieriaus kaip ir nesimato. E, manau, čia bus negerai. Ir, žinoma, neapsirikau. Tik parvažiavom namo, tuoj Agota ir užsisėdo.

— Pirk, — sako, — palitą su lapės kaunierium ir gana. Jeigu nepirksi, tai neskustas bulves valgysi.

Tuos žodžius pagirdus, taip man šiluma ir nuėjo nuo širdies net iki užpenčių.

— Ne iš tavo lockos skustas bulves valgau, — iškilmingai pareiškiau Agotai. — Gryčia taip pat netavo. Lazdą, o ne lapės kaunierių gausi. Aš paskutinio arklio dėl tavo kaunieriaus neparduosiu.

Šitame pasikalbėjime prisiminėm pasogą ir kitus galus. Agota dar mėgino atsikirsti, bet kai aš paimu balsą, tai visiems burnas užčiaupiu. Mano boba tik—mikt, mikt, apsisuko, trenkė durimis ir išėjo. Taip prasidėjo trečioji Kulniškės bobų revoliucija.

Laukiu dieną, laukiu kitą — Agotos nėra. Trečią dieną, pačiose,

Ažugavose, vištas palesinau ir vėju pančius. O gi žiūriu pro langą mano Agota parlinguoja. Na, manau, reikia paukštelis pamokinti. Tuoj sakau piemeniui:

— Kai tik šeimininkė paklaus, kur aš, paaiškink, kad šeimininkas Brazilijon išvažiavo. O gal ir Palestinon. Ūkį savo Besuspariui išnuomojo dešimčiai metų. Būk, gudrus, tai gal ir algos pridėsiu.

Rankdarbių pamoka Švenčionių Lietuvių gimnazijoj. Mokiniai mokosi įrišti knygas.

Pats tuoj smukau kamaron ir klausau. Širdis tik—tuk, tuk. Nors ir daėdė, bet mat, pati, vis pati. Kai Agota pirkion įžengė, tuoj piemuo visą dalyką ir nušvietė, kaip buvo pamokytas. O mano Agota tik mirkt, mirkt ir pradėjo bliauti.

— Nereikėjo man, — sako, — nei to kaunieriaus, nei tų suknelių. Nabagėlis, dėl manęs dabar kažkur po pasviečius baladosis.

Tokio Agotos susigriaudenimo akyvaizdoje mano širdis atsileido ir aš nė nepamačiau, kaip iššokau iš kamaros ir pasikoriau savo prisiegai ant kaklo. Bet Agota pažiūrėjo į mane kaip sekvestratorius, net aš pastirau. O paskui čiupt už kočėlo ir ėmė man šonus lyginti.

— Tu, latre, — sako, — mane dar apgaudinėsi. Aš tau Braziliją ir Palestiną parodysiu.

Su boba negi mušiesi. Užtrenkiau duris ir pabėgau. Štai tau ir Užugavos, štai tau ir ketvirtojo šeimos židinio laimė. Norėjau Besuspariui visus langus išdaužyti. Tegul žinotų, kaip žmones bėdon klampinti. Bet paskui ranka pamojau. Juk ir jis jau trečią pačią turi, ir jam namie nepyragai. Bet kas daryti su Agota, taip mano galva ir neišneša.

Kumpėda.

IŠ NEPR. LIETUVOS.

— Nuo Pabaltijo Santarvės sudarymo Lietuva, Latvija ir Estija savo reikalus gina vieningai. Šio mėnesio pradžioj visų trijų valstybių atstovai atsilankė Paryžiuje pas Prancūzijos politikos vairuotojus ir pareiškė, kad Pabaltijo Santarvė ypatingai domisi Rytų Pakto sudarymo klausimu. Tarp kito buvo kalbėta apie vokiečių ginklavimąsi ir apie priemones Europos taikai palaikyti. Tokį pat demaršą padarė Pabaltijo valstybės ir Londone. Anglijos užsienių reikalų ministeris Simonas per pasikalbėjimą su Pabaltijo atstovais pareiškė, kad būdamas Berlyne, pareikalausiąs iš vokiečių pasižadėjimo neliesti Pabaltijo sienų. Tam bendram Pabaltijo Santarvės žygiui didžiųjų valstybių sostinėse užsienių spauda priduoda daug reikšmės.

— Pabaltijo Santarvės valstybių užsienių reikalų ministeriai š. m. balandžio mėnesio suvažiuos Kaunan bendriesiems reikalams aptarti. Tarp kito norima panaikinti vizas (leidimus) Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Vizas panaikinus, susitarusių valstybių piliečiai galės laisvai važinėti iš vienos valstybės kiton. Konferencijai pirmininkaus Lietuvos ministeris Lozoraitis.

— Nesenai lankėsi Maskvoje lietuvių delegacija prekybiniams reikalams aptarti. Po tų pasitarimų rusai nupirko Lietuvoje kiaulių ir kitų gyvulių už 12 milijonų litų.

— Lietuvos nepriklausomybės sukaktuvių proga sveikino valstybės prezidentą Antaną Smetoną ir visą lietuvių tautą Čekoslovakijos prezidentas Masarykas, Argentinos prezidentas Justo, Turkijos prezidentas Kemal Ataturk, Latvijos prezidentas Kviesis, Estijos prezidentas Petrus ir Jungtinių Amerikos valstybių prezidentas Ruzveltas. Tie sveikinimai rodo, kad Lietuva turi daug nuoširdžių draugų.

— Jau nuo senai lietuviai kalbininkai galvoja apie lietuvių rašybos palengvinimą, panaikinant įvairius ženklus ir kai kurias raides. Prieš porą metų tam tikslui buvo sudaryta komisija, kuri jau paruošė naujos rašybos projektą. Kauno laikraščiai praneša kad naujos lietuvių rašybos taisyklės bus paskelbtos atitinkamoj knygoj.

— Užsienių lietuviams remti draugija nutarė sušaukti š. m. rugpiūčio mėn. Kaunan viso pasaulio lietuvių kongresą.

— Kaip aukštai Nepr. Lietuvoj pakilo apšvieta, rodo ir toks faktas, kad paprastais policininkais gali būti tik baigę gimnazijas.

— Nepr. Lietuvoj dabar yra penkios vyskupijos ir Klaipėdos prelatūra. Jas valdo du arkivyskupai ir septyni vyskupai. Kunigų šiuo metų yra 1160. Minėtos vyskupijos padalintos į 443 parapijas ir 77 parapijų filijas. Be to dar yra vienuolynai: Pranciškonų, Marijonų, Jezuitų, Dominykonų, Kapucinų, Benediktinių, Kotryniečių, Kazimieriečių, Širdiečių, Nekalto prasidėjimo, Elžbietiečių Pranciškonių ir Kryžiečių. Visi tie vienuolynai užsiima švietimu ir labdarybe.

IŠ LENKIJOS.

— Š. m. kovo mėn. 23 dieną Lenkijos seimas priėmė naują valstybės konstituciją. Pagal naująją konstituciją Lenkijos prezidentas turės žymiai daugiau teisių, negu iki šiol turėjo. Prezidentas savo nuo-

žiūra skirs ir atleis ministerius, prezidentas galės, seimą paleidęs, pats leisti įstatymus, prezidentas galės sulaikyti seimo priimtų įstatymų vykdymą (veto teisė). Prezidentas bus renkamas iš dviejų kandidatų, kurių vieną paskirs buvęs prezidentas, o kitą ypatingi atstovai (elektoriai). Seimo teisės pagal naująją konstituciją bus daug siauresnės negu pagal seną. Seimą rinks, kaip iki šiol, visi piliečiai, kurie yra baigę 24 metus. Senato teisės praplečiamos. Senatas bus sudarytas iš trečdalio prezidento paskirtų senatorių ir dviejų trečdalių išrinktų. Bet senatorius rinks tik nusipelnę piliečiai. Kas bus priskaitytas prie nusipelniusių, konstitucija nepasako. Tie straipsniai senosios konstitucijos, kurie kalba apie tautinių mažumų teises, palikti ir toliau galioje.

— Vokiečiai atsisakė vykdyti tuos Versalio traktato straipsnius, kurie draudė jiems turėti daugiau 100 tūkstančių kariuomenės ir šiomis dienomis įvedė pas save karinę prievolę, padidindami savo kariuomenę iki 36 divizijų (maždaug 500 tūkstančių). Be to, vokiečiai įkūrė karišką avijaciją ir žada įsitaisyti tiek pat lėktuvų (aeroplanų), kiek turi prancūzai. Taip pat žada padidinti savo karo laivyną, kuris savo didumu sudarytų trečdalį anglų laivyno. Iš to matosi, kad vokiečiai ruošiasi kariauti, nors patys prie to neprisipažįsta. Prancūzai, anglai ir italai prieš tai užprotestavo. Lenkai su vokiečiais paskutiniuoju laiku geruoju gyvena. Kaip jie pasielgs, dar neaišku. Kad suderinti tuo reikalu nuomones ketina atvykti Varšuvon anglų ministeriai.

— Lenkai nori įvesti naują valstybinį himną, kadangi ligšiolinis jų himnas jau nebeatitinka dabartinėms sąlygoms. Vienas Varšuvos laikraščių paskelbė tam tikslui konkursą, kurio prižiūrės Literatūros Akademija.

IŠ MŪSŲ PADANGĖS.

Švenčionys. Šių metų kovo mėn. 9 dieną po visą Švenčionių padangę nuaidėjo varpų garsai, skelbdami liūdną žinią, kad atsiskyrė su šiuo pasauliu didis to krašto mylėtojas *a. a. kun. prof. Jonas Skruodys.*

Velionies kūnas palaidotas Švenčionių kapinėse šio mėn. 13 dieną. Laidotuvės buvo labai iškilmingos, jose dalyvavo tūkstančiai žmonių.

Laidotuvių dieną 11 val. vietos bažnyčioje buvo atlaikytos gedulinės pamaldos, kurias laikė dekanas kun. D. Gailiušas. Pamaldų metu giedojo Vilniaus lietuvių studentų viltininkų ir vietos mokinių choras, pamokslą pasakė Ceikinių klebonas kun. Varanavičius. Gedulinėse pamaldose dalyvavo atvykę iš Vilniaus lietuvių visuomenės atstovai su Laikinojo Vil. Liet. Komiteto pirmininku p. K. Stašiu priešaky. Taip pat buvo suvažiavę visos apylinkės lietuviai kunigai.

Pasibaigus pamaldoms ir studentų chorui atgiedojus „Libera me Domine", Vėlionies karstas buvo nešamas į kapus. Per miestelį, kapų link ėjo ilgiausios vainikų nešėjų eilės, Švenčionių lietuvių gimnazijos mokiniai, organizacijos, kunigai ir didžiulė minia. Lydint paskutinėn poilsio vieton, grojo lietuvių gimnazijos orkestras ir giedojo choras. Atsisveikinimo žodį tarė kun. V. Taškūnas, o susirinkusieji žmonės pagiedojo „Amžinąjį poilsį duok mirusiam, Viešpatie" ir Tautos himną.

Aukštam Švenčionių kapinių kalnely išaugo naujas gelsvo smėlio kapas, kurį puošė apie penkesdešimts vainikų. Jame ilsisi amžinoje ramybėje didis jaunimo mylėtojas, žymus visuomenės veikėjas, rašytojas ir kilnios sielos žmogus, kuris visą savo gyvenimą dirbo, šviesdamas mūsų liaudį. Tebūna Jam lengva brangi Švenčionių lietuviška žemelė, kurią Jis mylėjo, o Visagalis

Dievas tesuteikia Jam amžinąjį džiaugsmą dangaus karalijoj. *V. T.*

Barčiai, Varėnos vals. Viln.-Trakų apskr. Mūsų sodžiuje diena iš dienos apšvieta kyla ir lietuviška dvasia stiprėja. Šiemet ateina mūsų sodžiun 20 egz. „Viln. Rytojaus", 18 „J. D-go", 6 egz. „Viln. Aušros" ir 9 egz. „Saleziečių Žinių".

Vasario 16-tą dieną buvo gražiai švenčiama. Tą dieną buvo sušauktas iškilmingas vietinio skyriaus susirinkimas, per kurį buvo paskaityta paskaita apie Lietuvos Nepriklausomybės atgavimą, sudainuota keletas dainų ir sugiedota Tautos himnas.

Lietuvmylis.

Kampuočiai, Suvalkų apskr. Kovo mėn. 4 dieną buvo sušauktas vietinio Šv. Kazimiero d-jos skyriaus narių susirinkimas Tą proga skaitė paskaitas: agronomas Pajaujis, skyriaus pirm. Marteckas ir Žukauskas. Per susirinkimą įkurta jaunųjų ūkininkų kuopelė, kurios nariai nutarė dalyvauti konkurse ir auginti daržoves. *Vabalas.*

Jurkionys, Valkinykų valsč. Viln.-Trakų apskr. Kovo mėn. 4 d. buvo sukviestas metinis vietinio Šv. Kazimiero D-jos skyriaus narių susirinkimas. Buvo paskaita apie Šv. Kazimierą ir išrinkta nauja valdyba: Vladas Lusas — pirm., S. Zaleckas, A. Biekša, A. Mačelis ir J. Zaleckas.

Jurgis.

Šklėriai, Kabelių par. Gyvenimas žengia pirmyn, bet neatsiliekame ir mes. Vietinio skyriaus rūpesniu pernai suruošta keli vakarai. O Šventiesiems Metams pagerbti pastatyta didelis gražus kryžius, kurį pašventino vietinis klebonas kun. Čaglys.

Nesenai buvo metinis skyriaus narių susirinkimas, per kurį išrinkta nauja valdyba: pirm. V. Karlonas, vicepirm. M Krušas, sekr. M. Mazgelis, iždin. A. Šiškevičius, knyg. I. Svirskaitė. Rev. kom. — M. Kvaraciejus, J. Karlonas ir Š. Večkys. Susirinkimas užbaigtas Himnu.

Vasario mėn. suruošta blaivybės savaitė. Ta proga suvaidinta trijų veik. drama „Sugriuvęs gyvenimas". Vaidinimas pasisekė ir buvo gerai pritaikintas blaivybės savaitei. Per vakarą mergaitės, tautiškai pasipuošusios, padainavo keletą dainelių. Programa užbaigta Tautos himnu. Po to dar gražiai ir padoriai pasilinksminta. *Gu—skas.*

Mūsų mylimam pirmininkui Baliui Bindoriui ir gerai draugei Grasytei Bindoraitei, jų tėveliui mirus, reiškiame giliausios užuojautos.

Liet. Šv. Kazimiero d-jos Vardziukiemio skyrius.

IŠ VILNIAUS.

Naujas brangus kapas. Š. m. kovo mėn. 22 dieną buvo atvežtas iš Kauno ir palaidotas Vilniuje Rasų kapinėse mūsų didžiojo veikėjo inž. Petro Vileišio kūnas. Velionis prieš Didįjį karą gyveno Vilniuje ir labai daug nusipelnė lietuvių tautos atgimimui. Mirė Palangoj 1926 m. ir buvo laikinai palaidotas Kauno bazilikoj. Prieš mirtį Velionis pareiškė didelį norą sugrįžti myliman Vilniun ir atsigulti amžinam poilsiui jo pačio Rasuose pastatytoj koplyčioj tarp savo artimųjų. Tose antrose mūsų didžiojo tautiečio laidotuvėse dalyvavo jo giminės ir skaitlinga Vilniaus lietuvių visuomenė.

Taip supylėm Vilniuje dar vieną brangų mūsų tautai kapą, ties kuriuo kiekvienas lietuvis lenks galvą ir karštai mels Aukščiausią: „Amžiną poilsį duok jam, Viešpatie".

Meno vakaras. Kovo mėn. 3 dieną Vytauto Didžiojo gimnazijoj muzikos mokytojo prof. Konstantino Galkausko rūpesčiu buvo su-

rengtas mano vakaras. Programoj buvo muzika ir baletas.

Muzikontais pasirodė 94 mokiniai. Iš jų 38 pianistai, 23 smuikininkai, 3 violenčelistai ir 30 trimitininkų. Pirmiausia pasirodė muzikontai solistai. Paskui simfoninis orkestras sugrojo du prof. Galkausko komponuotus maršus: „Lietuvišką Maršą", melodingą ir linksmą, ir „Gedulinį Maršą", skirtą mūsų didvyrių Dariaus ir Girėno garbingam žuvimui pagerbti, kuris, lyg simfoninis paveikslas, atvaizdojo lakūnų garbingąjį žygį ir jų tragediją. Abu maršu išleido žinomas mūsų meno mecenatas Petras Karosas. Kompozitorius visus malonios pramogos dalyvius apdovanojo po vieną egzempliorių minėtų maršų.

Po to ėjo baletas „Keturi metų laikai", taip pat prof. Galkausko parašytas, jo pačio ir artistės Murašlenės režisuotas. Dekoracijas paišė mokinys Puišė. Paskutinis paveikslas vaizdavo rudenį, kurio malonumais publika ir praktiškai pasinaudojo — buvo jaunų artistų pavaišinta obuoliais.

Meno vakaras paliko malonių ir gilių įspūdžių visiems jo dalyviams ir įtikino juos, kad menas Vytauto D. gimnazijoj tikrai vertinamas.

Iš Mokslo D-jos. Lietuvių Mokslo D-jos rūpesčiu, Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje buvo surengtas vysk. Antano Baranausko 100 metų gimimo sukaktuvių paminėjimas.

Akademiją atidarė D-jos pirmininkas šamb. A. Viskantas ir pasakė kalbą, o paskui paskaitė paskaitą apie vysk. Baranausko gyvenimą. Po to Vilniaus universiteto prof. J. Otrębskis skaitė apie vysk. Baranauską, kaipo didelį kalbininką, dir. M. Šikšnys — kaipo matematiką ir mokyt. V. Dasys — kaipo poetą.

Po paskaitų stud. A. Liobytė padeklamavo „Anykščių šilelį" ir stud. V. Pilypavičiūtė padainavo vysk. Baranausko parašytas dainas: „Tu Lietuva, tu Dauguva" ir „Sudiev, Lietuva, man linksma buvo gyvent tavo šalelėj"...

Mokinio teismas. Vytauto Didžiojo gimnazijos mokiniai, savo mokytojų padedami, kovo mėn. 23 d. surengė mokinio teismą.

Mokinys buvo teisiamas už nesimokymą, religinį apsileidimą, nedalyvavimą organizuotame mokyklos gyvenime ir už neveiklą sodžiaus švietimo ir kultūrinimo darbe.

Kaltinamąjį aktą parašė ir kaltino mokin. V. Radziulis, St. Šimelionis ir kiti.

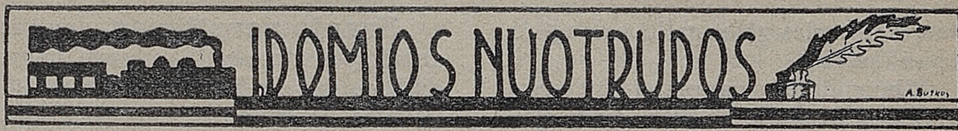
Mokiniai vėl sukruto. Š. m. 10 d. Vytauto D. gimnazijos mokiniai sukvietė susirinkimą, kuriame buvo skaitytos dvi paskaitos. Griška skaitė apie mūsų sodžių, o Misiūra apie dangaus kūnus. Po paskaitų buvo diskusijos ir sumanymai. Nutarta atgaivinti mokinių laikraštuką.

Iš Meno D-jos. Šio mėn. 17 d. Vytauto Didžiojo gimnazijos salėje Lietuvių Meno ir Literatūros d-ja su Studentų Dramos kuopele surengė religinį vakarėlį. Kun. dr. A. Viskantas pasakė įžangos žodį, o po to stud. Alf. Jokūbėnas skaitė apie religijos reikšmę žmogaus gyvenime. Po paskaitos buvo suvaidinta 3-jų veiksmų tragedija „Šv. Cecilija". Vaidinimas nusisekė. Be to, Elvira Palevičiūtė gražiai paskambino keletą muzikos dalykėlių.

Velykų atostogos. Velykų šventėms universiteto studentai paleidžiami nuo kovo 20 d. iki balandžio 29 d. Pradžios mokyklų ir gimnazijos mokiniams jos bus trumpos: nuo balandžio 17 dienos iki to mėnesio 24 dienos.

Iš bibliografijos. Šiomis dienomis išėjo iš spaudos nauja lietuviška knyga: *„Švenčionių Lietuvių Gimnazija"*. Knygoje aprašyta Švenčionių Lietuvių gimnazijos 15 metų veikimo istorija ir įdėta 20 iliustracijų iš gimnazijos gyvenimo.

Taip pat šiomis dienomis pasirodė *„Lietuviško Baro"* 6 Nr.

Medvilnė. Svarbiausia šiandieną audiniams medžiaga yra medvilnė (bovelna). Medvilnės audiniai savo kiekybe užima pirmą vietą. Antroj vietoj eina vilna, trečioj dirbtinis šilkas ir tik ketvirtoj — linai. Ant pačio galo stovi tikras šilkas.

Nors gaminami audiniai dar iš kanapių, džuto ir kitų medžiagų, bet šitie audiniai rūbams nevartojami ir jų gaminama labai mažai.

Medvilnė yra augalas. Jis auga nedideliais krūmokšniais šiltose šalyse. Medvilnė auga tiktai netoliau 36 laipsnio nuo ekvatoriaus į šiaurę. Vadinasi, Europoje ir net Kaukaze ji neauga. Medvilnė auga pietų Azijoje, Indijoje, Kinuose, Sijame; Afrikoje tiktai Egipte ir Amerikoj Jungtinių Valstybių pietų daly. Dabar pradedama auginti medvilnę dar Meksikoj, Brazilijoj, Peru. Ir Rusija bando auginti medvilnę vadinamose vidaus Azijos srityse, už Kaspijos jūrų.

Medvilnė reikalauja geros, gerai išdirbtos ir įtręštos dirvos. Nors medvilnė yra medelis, krūmokšnis, kuris gali augti ilgus metus ir išauga iki 5 — 6 metrų aukščio, tačiau ji sėjama kasmet. Šiaurinėj žemės rutulio pusėj medvilnės sėjos laikas prasideda kovo pradžioj ir tęsiasi iki gegužės mėn.

Gerai paruoštoj dirvoj daroma skylutė, kurion įmetama medvilnės keli grūdeliai. Iš kiekvieno grūdelio išauga diegas. Silpnesnius diegus išrauna, palieka vienas stipriausias. Per du mėnesius iš diegų išauga medeliai apie pusantro metro aukštumo. Medvilnė pradeda žydėti. Po dviejų mėnesių nuo pražydėjimo pasidaro stori, kaip nedideli obuoliukai, sėkliniai pumpurai. Po kai kurio laiko tie pumpurai sprogsta ir iš vidaus išsiverčia švari balta medvilnė. Tada medvilnės laukai atrodo, kaip sniegu padengti.

Prinokusią tokiu būdu medvilnę reikia tuojau rinkti, nes kitaip apžėlę medvilnės grūdeliai visai atsiskirs nuo savo lizdo ir tada juos pradeda nešioti vėjas, kaip pas mus vėjas nešioja sunokusias plaukuotas usnių sėklas.

Kiekviename pumpure yra keli grūdeliai ir kiekvienas grūdelis yra apžėlęs daugybe baltų plaukelių; taip grūdelis atrodo kaip gerokas medvilnės gniužtas. Tie plaukeliai turi ilgį nuo vieno iki penkių centimetrų.

Medvilnę renka rankomis dėl to, kad ją reikia tuojau rūšiuoti, nes pumpurai yra ne vienodo gerumo. Surinktą medvilnę džiovina. Paskui tam tikromis mašinomis atskiria nuo grūdelių, riša dideliais ryšuliais, kurie sveria nuo 180 iki 340 kilogr. ir tada medvilnė parduodama verpimo fabrikams. Čia ji kaip ir vilna mašinomis kedenama, o paskui verpiama.

Visame pasaulyje pagaminama kasmet apie 25 milijonai ryšulių. Kadangi kiekvienas ryšulys sveria vidutiniškai apie 250 kilogr., tai iš viso pagaminama apie 6 milijonai tonų, arba apie 360 milijonų pūdų. Lygiai pusę šito kiekio gamina Amerikos Jungtinės Valstybės, ketvirtą dalį — anglų Indija, toliau Egiptas ir kitos šalys.

Gražiausią medvilnę gamina Egiptas. Egipto medvilnė turi ilgiausius plaukelius, yra labai švelni ir blizga, kaip šilkas. Užtat ji vartojama daugiausia mezginiams ir brangesnės rūšies audiniams.

Gėlių dauginimas ūgiais. Geriausias gėlių dauginimui laikas pavasaris, nes jos suskumba iki žiemos jau pakankamai užaugti. Žino-

ma, kai kurias gėles galima dauginti ir vėliau.

Dauginimui paprastai imamos vienmetės šakutės. Tam tinka geriausi šakučių galai, su keturiais ar penkiais lapeliais. Dauginimui šakutė (ūgis) neturi būti per senas ir per daug jaunas, nes žemi ūgiai, kurie jau sumedėjo, sunkiai išleidžia šaknis, o jauni, dar žolės pavidalo, greit pūna. Todėl ūgį (šakutę) reikia piauti tik tada, kai jis yra pusiau sumedėjęs.

Piauname kiek išstrižai prie paskutinio apatinio lapo taip, kad tik liktų visai trumpas, (2 milimetrų) galiukas. Pats nupiovimas turi būti lygus, o žaizda padaryta nedidelė; todėl piauti reikia aštriu peiliu, o ne gnybti pirštais, kaip kartais kad daroma.

Taip nupiautus ūgius (šakutes) kišame į vazoniuką ar dėžutę, kurioje turi būti palikta skylutė nubėgimui vandens. Žemė turi būti pūri, maistinga ir lengva. Vietoj žemės, geriau imti smulkų švarų smėlį, jame plonu peiliuku padarome skylutę ir, įkišę ūgį iki pirmųjų lapelių, apspaudžiame, kad jis laikytųsi. Taip susodintus ūgius palaistome ir apdengiame dėžutę ar vazoniuką stiklu. Jei stiklu nepatogu kam uždengti ir gėlių daugina tik keletą ūgių, tai galima tiesiai juos apvožti stikline. Žemė ar smėlis visuomet turi būti drėgnas. Todėl reikia dažnai nušvirkšti (nupurkšti) vandeniu. Retkarčiais pavėdinti, įleisti gryno oro.

Tam stiklą ar stiklinę pakeliame ant kelių akmeniukų. Tuomet pro apačią lengviai įeina grynas oras.

Taip prižiūrimi ūgiai jau po poros savaičių dažniausiai išleidžia šakneles. Tada juos atsargiai išrovę sodiname skyrium į mažus vazoniukus, geroje ir lengvoje žemėje.

Šitaip ūgiais (pusiau sumedėjusiomis šakutėmis) galime dauginti fuksijas, mirtas, oleandras, pelargonijas ir daugelį kitų kambarinių gėlių.

Kraujo perpilimas. Jau nuo seniai yra daromi bandymai pagydyti sunkiai ir beviltiai sergančius ligonius, perpilant jiems iš sveiko žmogaus atitinkamą kraujo kiekį. Tokiai operacijai svarbu tik, kad atsirastų žmogus, kuris sutiktų savo kraujo dalį perleisti kitam.

Šiais laikais, susisiekimo priemonėms ištobulėjus, tokios kraujo perpylimo operacijos dažniau yra daromos. Sakysime, vienoje Berlyno klinikoje buvo toks atsitikimas. Gulėjo prie mirties vienas ligonis. Jo brolis, gyvenęs Stokholme, Švedijoj, sužinojo, kad ligonis galėtų būti išgelbėtas, tik perpylus jam sveiko žmogaus kraujo. Nieko nelaukdamas, jis sėda į orlaivį ir skrenda pas mirštantį brolį. Už kelių valandų klinikoje padaroma kraujo perpylimo operacija, ir broliška auka apsimoka—ligonis pasveiksta. Jeigu ne oro susisiekimas, jis būtų radęs savo brolį jau mirusį.

Kitoje ligoninėje buvo dar įdomesnis atsitikimas. Atgabenama automobilio pervažiuota, vos gyva jauna mergina. Toje pačioje ligoninėje guli ligonis darbininkas, kurio gyvybė galėtų būti išgelbėta tik svetimu krauju. Gydytojai mato, kad sužalotą merginą išgelbėti nebegalima. Ir vis tiek užges merginos gyvybė. Gydytojai perpila jos kraujo prie mirties esančiam darbininkui, ir tas išgelbėtas.

Nesenai prancūzų gydytojas Brurardel išrado naują kraujo perpylimo būdą. Jis leidžia kraują ne į ligonio gyslas, kaip tai paprastai yra daroma, o tiesiog į širdį. Ir šiuo atveju ligonis, kuriam gydytojai negalėjo padėti, pasveiko.

Negulk skruzdėlynan. Kokia nelaimė kartais netikėtai gali ištikti nekaltą žmogų, praneša Paryžiaus laikraščiai. Ponas Diupon, paryžietis, išvažiavo už miesto pakvėpuoti grynu oru. Privažiavęs trečią stotį, jis išlipo ir pavargęs čia pat atsigulęs po medžiais, saldžiai

užmigo. Kiek laiko miegojo, nė jis pats nežino. Jį pažadino tiktai bildesys traukinio, kuriuo jam reikėjo grįžti. Diupon vos suskubo pribėgti ir įšokti į traukinį, kaip šis jau pradėjo eiti.

Diupon laimingas, kad nepavėlavo, patenkintas atsisėdo į minkštas antros klasės kėdes. Vagonas buvo tuščias. Deja, neilgai tęsėsi pono Diupon laimė. Jis pajuto kelnėse daugelio vabalų landžiojimą ir greit nebepakenčiamą kandžiojimą. Tai buvo skruzdėlės.

Nuo trynimo ir kasimosi skruzdėlės tik labiau kando. Greit Diupon įsitikino, jog nėra kitos išeities, kaip tik nusimauti kelnes ir gerai jas iškratyti už lango, ką jis ir padarė, pasinaudodamas tuo, kad buvo vienas. Bet reikėjo nelaimės, kad iš priešingos pusės ėjo greitasis traukinys. Užimtas kratymu Diupon jo visiškai nepamatė. Traukinys praūžė kaip žaibas. Plevesuojančios ant vėjo kelnės užkliuvo už garvežio, ar vagono, ir Diupon nesuskubo nė apsižiūrėti, kaip kelnių nebuvo.

Kaip stabo ištiktas, stovėjo Diupon. Jam atėjo galvon patraukti rankeną ir sulaikyti traukinį, bet greit dasiprotėjo, jog viskas veltui: greitasis traukinys kelnes vis tiek nunešė. Bet štai traukinys privažiavo stotį ir sustojo. Į Diupono kupe veržiasi dvi panelės. Jis bandė protestuoti, bet kas čia jo klausys. Panelės mato — kupe tuščias. Vos įsėdo, traukinys jau eina. Tik pradėjus traukiniui eiti, panelės pastebėjo, kad jų kaimynas iki juostos — džentelmenas, kaip reikia, bet žemiau — baisu ir pasakyti. Pabėgti nėra kur, nes vietos traukiniuose kupe turi išėjimą tik į lauką. Panelės pradėjo šaukti gvoltu. Kol jos šaukė, rėkė, traukinys įvažiavo miestan ir greit sustojo. Subėgo žmonės, policija. Diuponos čia pat buvo suimtas ir nuvarytas policijon, žinoma, vis be kelnių, nes juk negalima buvo taip greit kelnių rasti. Tik kalėjime Diuponas gavo kelnes. Kelias dienas vargo kalėjime, kol viskas išsiaiškino. Laimė, kad buvo surastos kelnės ant garvežio. Kitaip Diuponui būtų tekę dar ilgai pasėdėti.

Kaip Amerika saugoja auksą. Visam pasauly, mokslininkų apskaitymu, ligšiol yra pagaminta aukso už 80 milijardų auks. Iš tos sumos Amerikos Jungtinės Valstybės turi daugiau, kaip pusę viso aukso, nes pasaulinio karo metu daug aukso pateko ten iš Europos, mokant už ginklus ir maisto produktus. Iš Amerikos bankų daugiausia aukso turi valstybinis bankas, kurio požeminiuose sandeliuose guli begalės aukso.

Amerikos vyriausybė superka visą jai pasiūloma auksą, jei tik jo vertė nėra mažesnė už 1000 auks. Nupirktas auksas švarinamas ir suliejamas į plytutes 16 centimentrų ilgumo, 9 platumo ir 3 centimetrų storumo. Tokiose plytutėse auksas laikomas sandėliuose.

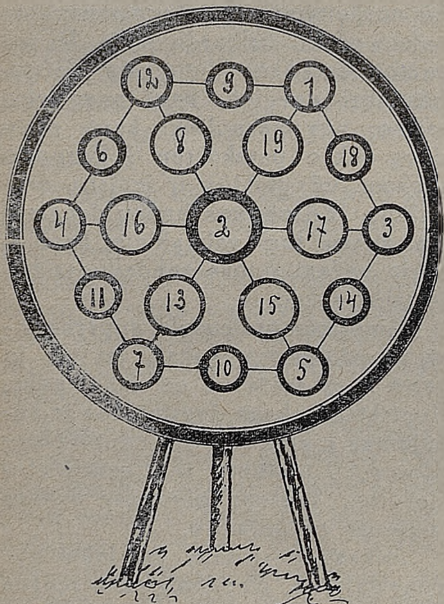
Auksas, pasirodo, yra labai nykstąs dalykas. Nepabaigiamai mažos aukso dulkelės lengvai limpa prie pirštų, rūbų, sienų, net išeina pro kaminus su dūmais. Todėl bankas atidžiai prižiūri darbininkus, liepdamas jiems išeinant iš darbo gerai nusiplauti, palikti ten darbo rūbus, numazgoti sienas. Kad aukso dulkelės nei ų iš liejyklos su dūmais pro kaminą, tai dūmai kamine praleidžiami pro tam tikrą vatą, kuri aukso dulkeles sulaiko. Tuo būdu pavyksta aukso sutaupyti kasmet daugiau kaip už pusę milijono auks.

Banko sandėliai užima penkis aukštus, iškastus žemėj ir apsaugotus nuo plėšikų įsilaužimo storomis betoninėmis sienomis, tarpsieniais, pilnais vandens ar prileistais nuodingųjų dujų, storomis, ligi 60.000 kilogramų sunkumo, įeinamomis durimis ir kitomis apsaugos priemonėmis. Todėl išplėšti tuos banko sandėlius yra visai neįmanomas dalykas.

GALVOSUKIAI ???

1. Uždavinys.

Seniau Anglijoje buvo labai madoje šaulių (lankininkų) sąjungos. Jos turėjo savo atskirus skydus ir jais didžiavosi. Sąjungos vedėjas, priimdamas naujoką į sąjungą, ilgai kalbėjo jam apie sąjungos ir skydo vertę.

Viena jų labai didžiavosi skydo skaitlinėmis (tą skydą matome piešinyje), kurių suma į visas puses buvo ta pati.

Priimamas naujokas turėjo šauti ir pataikyti į skydą. Atėjo, šovė ir nepataikė. Sąjungos vedėjas patarė jam pirma pašaudyti į savo pirkios duris, o tuomet tiktai pretenduoti į sąjungą, nes, girdi, ši sąjunga yra vienintelė pasaulyje, kuri gali didžiuotis savo skydu ir įdomiomis skaitlinėmis.

Po kurio laiko atėjo tas pats kandidatas į sąjungą su savo skydu nė kiek neblogesniu ir sudarytu pagal tas pačias skaitlines, tiktai kita tvarka.

Pamėginkime visi panašiai padaryti: nupaišykime bent vieną skydą, sustačius kitaip duotus skaičius, kad jų suma į visas puses būtų ta pati.

K. R. 3 t.

2. Uždavinys.

„Pigus pasivažinėjimas".

Gyveno labai šikštus dvarininkas. Jis gailėjo pakinkyti arklį ir nuvažiuoti į miesčiuką, kuris buvo nuo jo dvaro už 25 kilometrų, o ėjo pėsčias. Grįždamas iš miestelio, prašė pravažiuojančius, kad pavežėtų jį, bet niekas nesutiko dovanai vežti. Galų gale pamatė stovintį kaimietį, priėjo prie jo ir ėmė prašyti, kad nuvežtų.

Kaimietis pakrapštė pakaušį ir sako: „Kur mano nepraėjo, nuvešiu poną, bet turėsi man sumokėti nors vieną skatiką už pirmą kilometrą, už antrą kilometrą — du, už trečią — jau sunkesnis kelias — keturius, už ketvirtą — prieš kainą — aštuonius ir t. t. didindamas ligi galo".

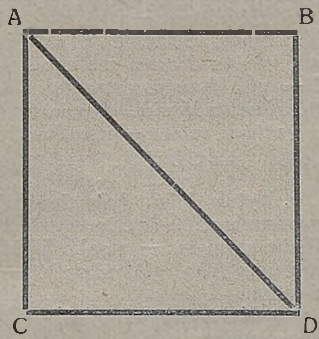
Ponas nudžiugo, kad taip pigiai susiderėjo, bet, parvažiavęs namo, vos iš galvos neišėjo.

Kiek jam atsėjo kelias?

Kardas 2 t.

3. Uždavinys.

Lenktynės.

Du sportininkai bėgo iš A į D. Vienas bėgo kvadrato kraštinėmis pro punktą B, antras bėgo įžambine — tiesiog į D. Atrodo, kad pirmojo kelias buvo ilgesnis, tačiau jis pirmas atbėgo į tašką D.

Antras, nenorėdamas nusileisti pirmajam, įrodė, kad jo kelias nė kiek nebuvo trumpesnis, negu pirmojo.

Kokiu būdu galima įrodyti?

J. 2 t.

4. Uždavinys.

Ką reiškia milijonas?

Ne taip senai praėjo tie laikai, kada milijonais skaitydavome pinigus (markes).

Gal mažai kam atėjo galvon, kiek tai yra milijonas.

Vidutinio ūgio žmogus padidintas milijoną kartų turės apie 1700 kilometrų. Milijonas žmonių, sustatytų viens prie kito, sudarys eilę 250 kilometrų. Blusa, tas biaurus ir piktas žmogaus kraujo čiulpėjas, padidintas milijoną kartų, bus ilga per visą kilometrą, o zirzentis pavasarį uodas išsitiestų per 5 kilometrus. Baisus daiktas!...

Milijono markių atskirais banknotais, turbūt, joks žmogus nepakeltų.

Duokit daugiau pavyzdžių.

Višnelė 2 t.

5. Uždavinys.

Negalima galimybė.

Įrodykite degtukais, kad 7 gali būti lygūs 1.

Vaivorikštė 2 t

Ko čia juoktis?

Nei iš šio, nei iš to mažas Juozukas pradėjo rėkti ir nenustoja.

— Nuramink, tėvai, vaiką, gaila, taip verkia, — sako motina tėvui.

— Tegul verkia, kaip pavargs, pats nustos, — atsakė tėvas.

Po valandėlės vaikas tikrai nustojo verkęs.

— Ar aš nesakiau, motin, kad pavargęs pats nustos, — atkreipė tėvas motinos dėmesį.

— Taip, nustos. Pasilsėsiu ir vėl rėksiu, — atsiliepė vaikas.

◎◎

Vienas berniukas jau įlipo svetimon obelin, o kitas tik pradėjo lipti, ir atsirado šeimininkas.

— Tai ko gi tu čia, Jonuk, mano obelin lipi? — paklausė šeimininkas.

— Matai, dėde, Juozukas tamstos obuolius vagia, tai aš lipu jį atkalbėti nuo to blogo darbo — pasiaiškino vagilis.

◎◎

— Ko nori, berniuk, ar saldainių ar pyragaičių, — paklausė pardavėja atėjusio krautuvėn mažo berniuko.

— Aš noriu ir saldainių ir pyragaičių, bet mama mane atsiuntė muilo, — atsakė berniukas.

◎◎

Mokytojas papasakojo vaikams apie sunkų gyvenimą juodųjų žmonių Afrikoje.

— Matote, kaip juodieji turi daug kentėti nuo plėšriųjų žvėrių, gyvačių, vabzdžių. Kas dabar man pasakys, kur vaikams geriau gyventi, ar pas mus ar Afrikoje.

— Aš manau, kad Afrikoje, — sako Jonukas.

— Kodėl?

— Jiems kasdien praustis nereikia, nes ie juodi ir todėl nesimato, kad nesiprausę.

◎◎

— Jeigu jau tu esi toks gudrus, tai pasakyk, kurį mėnesį žmonės mažiausia miega? — klausia Petrukas Jonuką, galvodamas apie vasaros darbymetę.

— Manai nežinau? Nagi vasario mėnesį, nes tik 28 dienas, — atsakė Jonukas.

— Tegul sau ir šitaip. O dabar pasakyk man, kurios dienos metuose trumpiausios? — vėl klausia pirmasis.

— Nagi šventadieniai, nes šventadieniais žmonės ilgiau miega, — atsakė antrasis.

◎◎

Kuo tu, Vytuk, būsi, kai užaugsi? — klausia motina mažo sūnelio.

— Būsiu kareivis, — atsako Vytukas.

Bet tai pavojinga, gali užmušti, — paaiškino motina.

— Kas galės mane užmušti?

— O gi priešas.

— Tai geriau aš būsiu tas priešas, — pakeitė savo nusistatymą Vytukas.

◎◎

Mokytojas liepdavo savo mokiniams kiek vieną dieną padaryti kokį nors gerą darbą ir kasdien kiekvieno mokinio paklausdavo, ką jis gero yra padaręs. Kartą klausia mažo Vytuko:

— Pasakyk man, Vytautai, kokį gerą darbą vakar padarei?

— O gi mama vakar pirko gyvą žuvį ir įdėjo bliūdan, kuriame buvo mažoka vandens, tai aš tą žuvį nunešiau ir paleidau upėn.

◎◎

Kartą motina gyrėsi mažo Vincelio gabumais savo kūmai, kuri stebėjosi ir netikėjo.

— Na, jeigu netiki, tai pamatysi. Vinceli, pasakyk, kiek bus du kart du?

— Penki, — atsakė Vincelis.

Matai, ar aš nesakiau! Tik vienu apsiriko.

◎◎

Per aritmetikos pamoką mokytojas klausia mokinio:

— Jeigu tu, eidamas namo, per minutę nueini dvidešimt metrų, tai kiek nueisi per pusę valandos?

— Tai per pusę valandos aš pareisiu namo, — atsakė mokinys.

◎◎

— Ko verkia Vincukas? — klausia motina Jonuko.

— Jis verkia, kad aš nenoriu jam duoti savo pyragėlio, — paaiškino Vincukas.

— O kur jo pyragėlis?

— Jis taip pat bliovė, kai aš valgiau jo pyragėlį.

Redaktorius ir leidėjas Antanas Juknevičius. „RUCH" spaustuvė Vilniuje.